

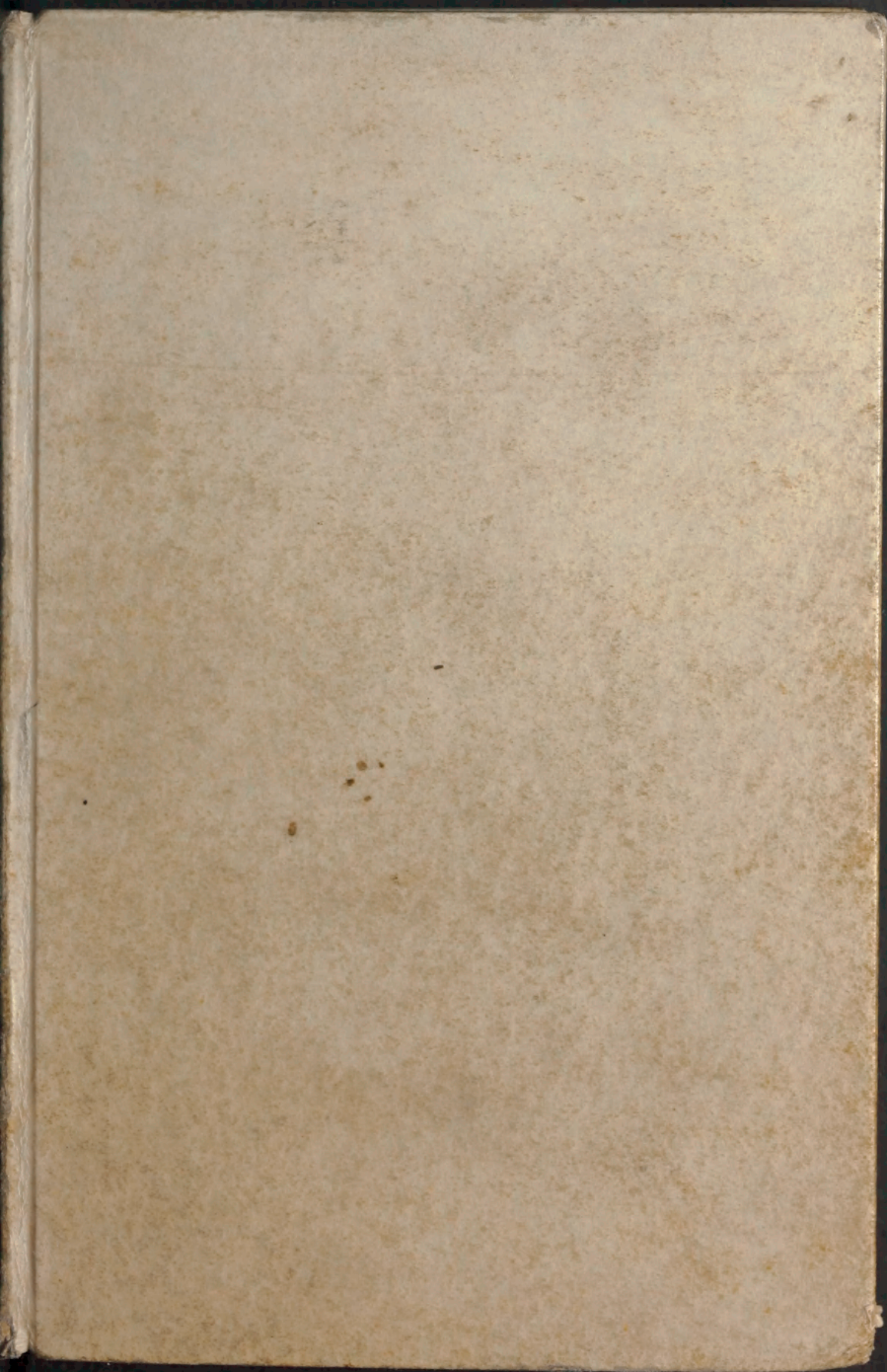
Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

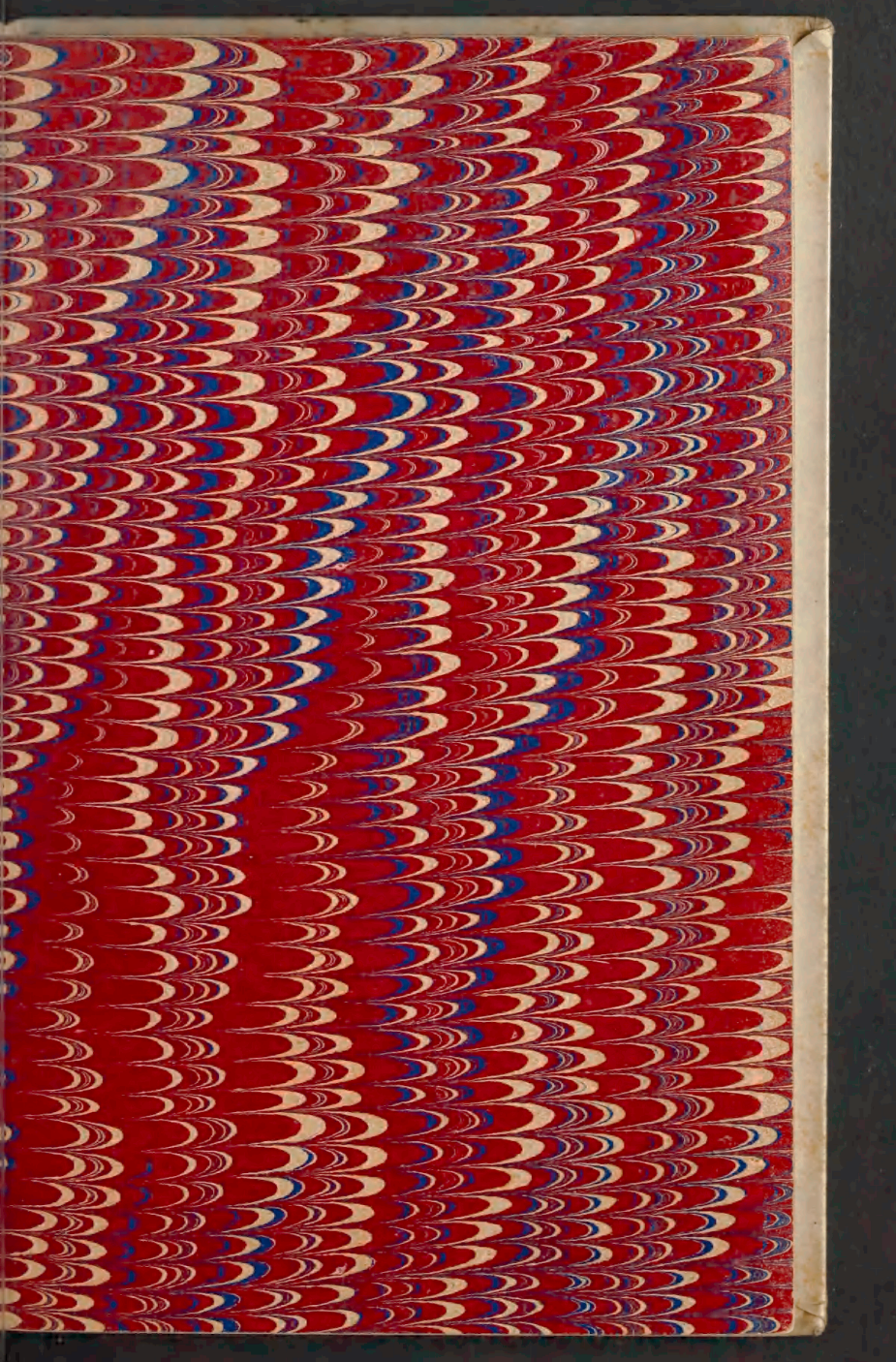
For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 38°

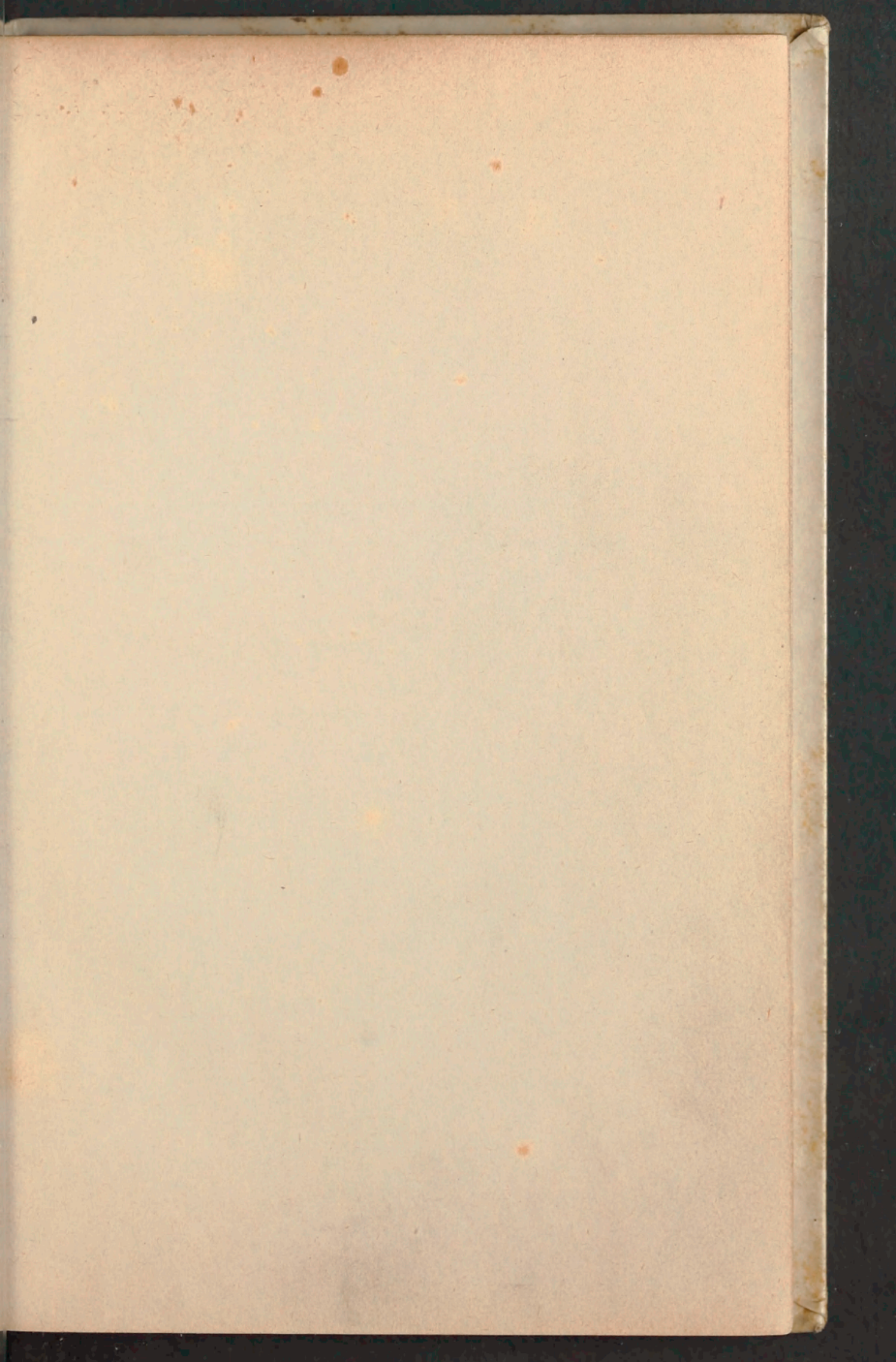

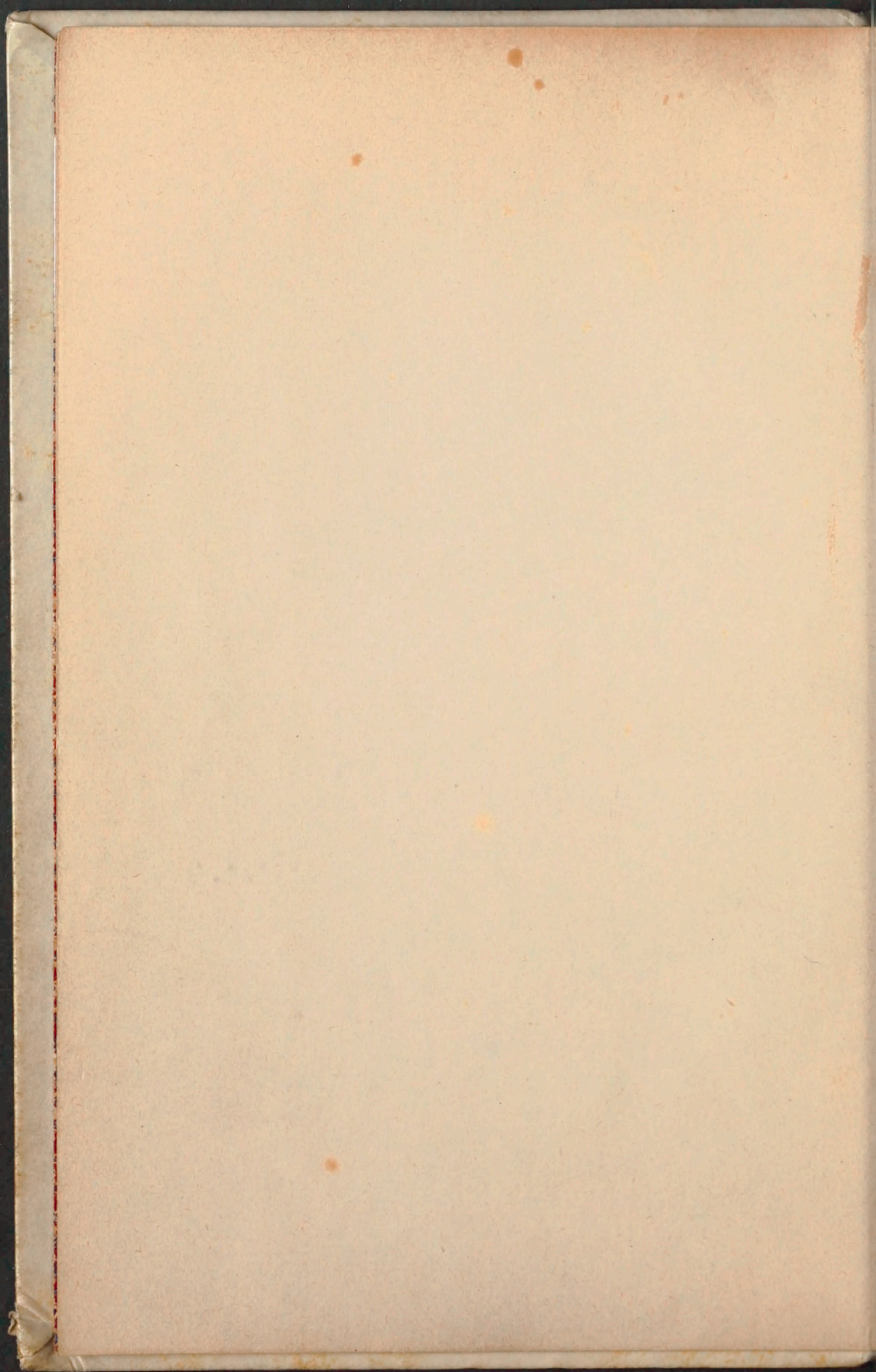
1 1 03 0 8 02506 8

3, - 231.

PEDER SMED.

ET DANSK RIM FRA REFORMATJONSTIDEN.

(c. 1530.)

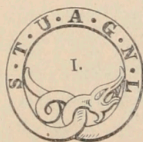
Efter det eneste kendte hele tryk fra 1577

i Sveriges rigsbibliotek.

For samfundet til udgivelse af gammel nordisk litteratur

ved

SVEND GRUNDTVIG.

KØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1880.

FORORD.

Det her udgivne danske rim fra reformatjonstiden, forfattet af en ubekendt lægmand i Salling i Viborg stift i 1529 eller 1530, udmærker sig ikke alene ved sin sjældenhed, men tillige både ved sit indhold og sin form. Det er det eneste af reformatjonsgæringen fremkaldte originale danske digterværk (sit venia verbo) og vil som sådant altid hævde sig en hæderlig plads i den danske litteraturs historie.

Hvad sjældenheden angår, da har man indtil for ganske nylig kun kendt et eneste trykt eksemplar af bogen, tilhørende det store kgl. bibl. i København. Dette eksemplar har arkene A—I, flere af bladene i A dog kun i brudstykker; teksten altsaa ukomplet, og udgavens trykkested og år ubekendte. Det lod sig kun skønne, at bogen var trykt i Danmark i slutningen af det 16de århundrede, og man gættede på, at den var „trykt i årene 1580 hos Laurentz Benedicht i København“. ¹⁾ Dette eksemplar blev af *J. F. Fenger* aftrykt i Kirkehistoriske samlinger, II (1852—56), s. 326—82, og senere kommenteret af *A. Heise* i samme samlinger, VII (1869—71), i en afhandling om „Kirkelige forhold i Viborg stift, navnlig i Salling, på reformatjonstiden“, s. 522, 532 og 738—60. ²⁾ Det samme defekte eksem-

¹⁾ Viser fra reformatjonstiden. udg. af Chr. Bruun (Kbh. 1864), s. 70. Bruun angiver urigtig, at titelbladet mangler i kgl. bibl.'s ekspl.

²⁾ Jfr. også H. F. Rørdam i Kirkehist. saml. VI, 24.

plar ligger til grund for omtalen af dette skrift i *Nyerup* og *Rabbeks Danske digtekunsts historie*, I (1800), s. 173—80; i *C. T. Engelstofts Reformantes et catholici* (1836), s. 18 (anm. 29); i *N. M. Petersens Bidrag til den danske litteraturs historie*, II (1854), s. 217—22; i *Chr. Bruuns Viser fra reformatjonstiden* (1864), s. 4 og 70—72; samt i *L. Helvegs Den danske kirkes historie för reformatjonen*, II (1871), s. 850—53. Tilværelsen af et komplet eksemplar af bogen og, som det viste sig, af selvsamme udgave som det defekte, blev først bekendt ved en meddelelse af *G. E. Klemming* i *Danske samlinger*, 2den række, VI (1879), s. 392, hvoraf erfarede, at et sådant for nylig var erhvervet af det kgl. bibl. i Stokholm. Den udgave, som bægge de for hånden værende eksemplarer af bogen tilhøre, ses nu at være Prentet i Kiøbenhavn. Aff Matz Binggaard. 1577.

Forud for år 1800, da skriftet omtaltes af *Nyerup*, vides det alene at være nævnet på tryk af *Peder Terpager* i *Ripæ cimbricæ* (Flensborg, 1736), s. 567, hvor der anføres de seks linjer: pillegrimſ reyse . . . dem til fromme (nederst på bl. CIII), hvilke linjer derefter igen ere aftrykte i *Danske Atlas*, V, 10. *Terpager* kalder mindre nøjagtig bogen „colloquium vernaculum de Missis inter Petrum Schmidt & Adzerum Bondonis f. edit. Hamb. 1559. 8vo“; og *Peder Syv* har alt forud i en skreven bemærkning i et eksemplar af *Be-tænkning om det cimbriske sprog*, som anføres af *Nyerup*, overensstemmende hermed antegnet, at han kendte skriftet som „prentet i Hamborg af unge Johann Wickradt 1559.“¹⁾ Hvorledes det

¹⁾ Når *Fenger* (anf. st. s. 381) lægger nogen vægt på den variant i de af *Terpager* efter hamborger-udg. af 1559 anførte linjer: Til Gjenbed vilde gaa oc somme, da er dette uden grund, eftersom visde afgjort er trykfejl el. læsefejl for filde; ligesom to andre afvigelser i

end måtte forholde sig med en sådan hamborgerudgave, hvis tilværelse betvivles af tyske bogkendere (se Bruun anf. skr. s. 70), så bliver det dog altid rimeligt, at der har været tidligere udgaver af skriftet end den nu alene kendte fra 1577. Endskönt det saa vidt vides ikke nævnes i noget andet af de mange stridsskrifter fra selve den bevægede tid, som vort rim må tilhøre, må der dog vel siges at være overvejende sandsynlighed for, at det har været trykt straks efter sin tilblivelse, på den tid, da det skulde øve indflydelse, det er i årene 1529 eller 1530. I hvert fald må man vistnok ganske se bort fra den af Helveg fremsatte og af Heise tiltrådte formodning om, „at dette rimede stridsskrift i samtaleform egentlig er et fastelavnsspil, som er blevet opført“. Det er ikke uden føje bemærket, at man lige så godt kunde tænke sig Platons dialoger bestemte til opførelse¹).

Jeg skal her ikke indlade mig på nogen vurdering eller kommentering af vort rim, enten fra teologisk, kirkehistorisk, kulturhistorisk eller æstetisk synspunkt, men alene minde om, at hvad der hidtil har været sagt om det, har grundet sig på et ufuldstændigt kendskab til genstanden, som jo først her fremtræder for offentligheden i sin helhed. Når således Heise (s. 749. 756) lægger vægt på, at spørgsmålet om præsters ægteskab ikke er affandlet i digtet, så glipper denne grund nu, ved at sidste ark kommer til, hvor dette spørgsmål drøftes; og når Heise mener, at forfatteren må søges i de gejstliges kreds, så møder dette en

Terpagers citat: Det kommer den stundum jelff til
spaat og Det kommer ingen af den til fromme ere
åbenbare fejl (den f. dem).

) De tre ældste danske skuespil, udg. af S. B. Smith
(1874), s. 1 (anm.).

direkte modsigelse i samme sidste ark, hvor forfatteren udtrykkelig betegner sig som lægmand. Også turde tidligere bemærkninger på flere steder gå ud fra forvanskede eller misforståede læsemåder, og den i nærværende udgave udøvede kritik turde i sådanne tilfælde komme også opfattelsen af bogens reale side til gode.

Af tidligere udtalelser om skriftet kan her anføres *Nyerups* ord: „Fra inventjonens og den poetiske kunsts side har vel nærværende satire ikke synderlig store fortjænester; dog udmærker den sig ved et lyst foredrag, adskillige ret gode bemærkninger og et lutret sprog.“ Vistnok ikke ganske billig er *Engelstofts* affejdende bemærkning, der dog måske alene støtter sig til de hos *Nyerup* givne citater: at skriftet „ad populum odio et invidia implendum idonea erat magis quam ad edocendum.“ *Fenger* kalder det „et højst interessant skrift, der har stor betydning for reformatjonens historie.“ *N. M. Petersen* ofrer det kun en kort omtale, men siger dog: „rimene ere ret gode; det er et af de artigste skrifter fra reformatjonstiden.“ *Helveg* synes at betragte det fra et vel snævert dogmatisk synspunkt, når han siger: „Peder smeds tankegang er i øvrigt ikke af de dybe . . . Skarpest falder Peder smeds tale, så længe han holder sig til det nedbrydende; skal han gå over til det opbyggende, så bliver den usikker og famlende, eller rettere: hvad han har at sætte imod det tomme bodsvæsen og de lovpriste gode gerninger, er egentlig kun kærlighedsbudet: at vi skulle elske Gud over alle ting og vor jævnkristen som os selv.“ *C. Bruuns* omtale af bogen lyder således: „Har man end flere satirer, dels på højtysk, dels på plattysk, hvor formen er så temmelig den samme, synes denne historie dog at være original dansk; i det mindste vil man næppe med de litterære hjælpemidler, som stå til rådighed,

være i stand til at finde nogen fremmed satire, som kan have været dens forbillede. Den skriver sig rimeligvis fra reformatjonens tidligere år, og må, hvis den virkelig har været trykt på reformatjonstiden, have gjort stor virkning, da den i en jævn og rolig, noget bred, men dog kraftig tone belærer almuesmanden om papismens brøst og taler med djærvhed derimod. Et fortrin har den, nemlig kun meget sjælden at synke ned til det platte.“ Den eneste mere udførte belysning og benyttelse af digtets indhold findes dog i *A. Heises* afhandling i Kirkehistoriske samlinger (VII. 738 f.), til hvilken derfor her må henvises, med tilføjende, at det nu, efter fremkomsten af det hele skrift, vel turde lønne umagen at gøre det til genstand for en ny og indtrængende behandling.

Endnu kun en kort redegørelse for min virksomhed som udgiver. Bogen er aftrykt bogstavelig side for side, og der er ikke gjort noget forsøg på at normalisere sprog eller retskrivning, hvorfor også den aldeles principløse anvendelse af stort begyndelsesbogstav i de forskellige ordklasser er beholdt ganske som forefunden. Den eneste gennemgribende frihed, som udgiveren har taget sig, er med interpunktjonen, der i fortrykket er alt for fortvivlet konsekvent og, med undtagelse af nogle få kommaer inde i linjen, der ere satte efter meningen, gennemgående anbragt på den måde, at den første af to samrimende linjer, der altid (ligesom i dette aftryk) begynder med stort initial, ender med et komma, medens den anden af to samrimende linjer slutter med et punktum, uden alt hensyn til sætningsbygningen. Dette er i så høj grad forvildende og standsende ved gennemlæsningen, at det formentlig var synd imod bogen at efterligne det i aftrykket, og udgiveren har derfor på dette punkt brudt med det overleverede og gennemført en logisk og i dansk

sædvansmæssig anvendelse af læsetegnene, og har af sådanne foruden komma og punktum også benyttet kolon, semikolon og spørgsmålstegn, men derimod ikke det for tiden fremmede udråbstegn. Hvor der efter hans mening kunde være nogen tvivl om sætningsbygningen og som en følge heraf om den rette tegnsætning, er dette nævnt i anmærkningerne efter teksten, hvori tillige enhver, selv den mindste afvigelse fra den bogstavelige gengivelse, som han har anset fornøden, vil findes optegnet. Enkelte af disse ændringer kunde måske have været sparede, nemlig sådanne, som berigtigede en fejl i ordkønnet, der kan have sin grund i forfatterens jyske dialekt; men da sådanne fejl ere så få, at de i hvert fald tør betegnes som tilfældige og uforsætlige fra forfatterens side, som ikke har villet skrive jysk, men almindelig dansk, så er herved ingen skade sket. De andre ændringer ere kun foretagne, hvor der ellers ingen mening var; og det er efter min mening altid en udgivers pligt både selv at forstå sin tekst og at gøre den forståelig for andre, eller i hvert fald dog at sætte et mærke ved, hvad der synes ham uforståeligt, og hvor han derfor må formode en fejl i teksten.

Sluttelig har udgiveren på samfundets og egne vegne at udtale sin tak til den af Nordens ældre litteratur så højt fortjænte kongelig svenske rigsbibliotekar *G. E. Klemming* for hans redbonne udlån af det „*exemplar unicum*“ af den gamle danske bog, som han har været så heldig at redde, og som nu har beriget den danske litteratur med et værk, som den nødig måtte undvære.

København, d. 26de april 1880.

Svend Grundtvig.

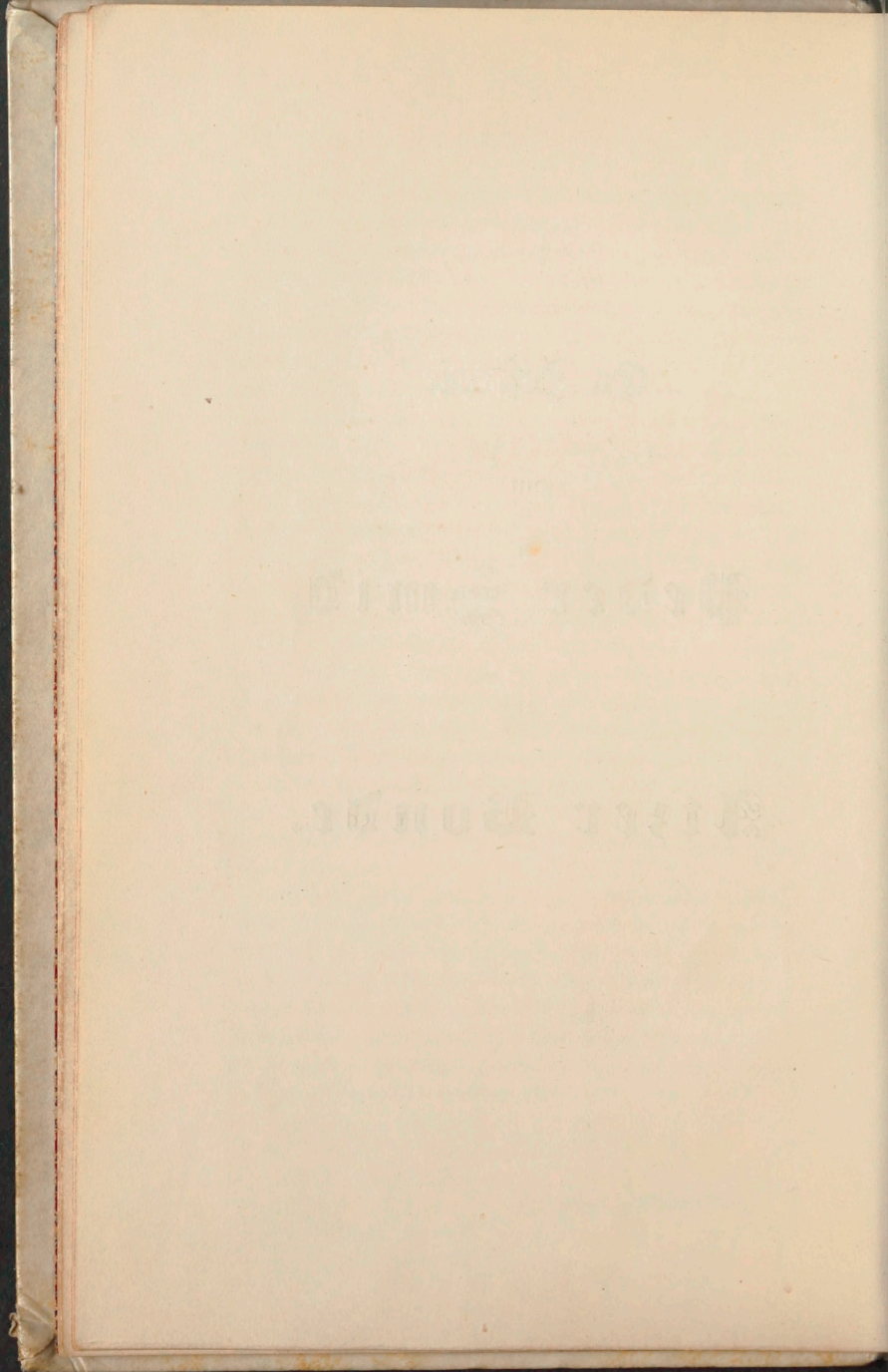
En Historie

om

Peder Smid

oc

Atzer Bonde.

Anmærkninger.

- Al.** 1. 3. Uger rettelse for oc Uger
An. - 2. i - - ieg
- - 3. huor - - - huorledis
- - - lærer - - - oc
- - 14. sidde - - - sidder
- Am.** - 11—16 ere noget dunkle; men udg. har ingen ændring foretaget. nøye er = næppe, altså: jeg fik der knap så meget for mine varer, som hvad der gik med til min fortæring. Dersom nu teksten er rigtig, må det følgende forstås sål.: det var et lystigt og overdådigt levned, der førtes ved det hellige marked, men Det kommer dog der om (o: derfor = t. darum) iffe til, [at] ieg det gierne lide vil = dette bringer mig dog ikke til at synes om eller billige sådanne kildemarkeder, hvor verdslig handel og lystighed fremtræde under gudeligt påskud, ti — Det bedrøffuelse osv. En sådan tale stemmer imidlertid ikke med Peder Smeds tankegang, og der er da måske udfaldet en nægtelse i l. 14 (ieg det ey gierne lide vil), så meningen bliver:

- den omstændighed, at hele udbyttet af handelen gik med til fortæring, er dog ikke grunden til, at jeg ikke kan lide et sådant marked, men det er den upassende lystighed, jeg for-dømmer, ti — Met bedrøffuelse osv.
- A III. l. 24. som rettelse for saa
 - - 25. høre - - hører
 - - 26. Et punktum efter Zens og en hånd foran Uger Bonde er udeladt; ti denne sidste får ikke ordet, men står som objekt for spør.
- A III*. - 10. men Gud unøjagtigt udtryk for: men [mand skulle] Gud
- A IV. - 6. nu fattes i fortrykket.
 - - 9. de nu regere rettelse for ieg ingen regerer
- A IV*. - 11. offuer hob er tysk überhaupt: i almindelighed, i det hele taget.
 - - 16. hørde rettelse for høre
- B II. - 20. vide - - bede
 - - 23—25. Her kan være tvivl om læse-tegnene. Enten som her trykt eller:
 haffue i icke S: Pouels lest,
 Huorledis i skulle nogen bande?
 ieg siger obenbare paa min sande,
 (Se Galaterbrevet 1, 8—9.)
- B II*. - 7. sette (= satte) rettelse for setter
 - - 25. megen rettelse for meget (ffaldhed)
- B III. - 27. brugte - - bruge
- B III*. - 3. siden fattes i fortrykket.
 - - 26. huor rettelse for huo
- B IV. - 18. den - - det (Orden)
- B IV*. - 4. de - - den
 - - 18. dit - - din (Hierte)
- C I. - 1. fore - - for
 - - 7. soffnebe - - soffuebe

- Cr*. 1. 10—11 ere dunkle, men må vel forstås således: Mundene . . . Læfde nogen tid i stor ære (= fryd og herlighed) og lade (løde?) Hans Zejer vere denne (den?) hellige mand (= gælde for den helgen, de havde gjort ham til).
- CII. - 6. Der . . . stor rettelse for Det . . . stor
- - 7. Jord rettelse for Jorbt
- CII*. - 13. den - - det (Orden)
- CIII. - 3. Berne - - Bern
- CIII*. - 17. sted - - stied
- CIV. - 12. Rørre - - Rorre
- - 22. det - - der
- - 26. end - - en
- CIV*. - 3. neder - - nedet
- DI*. - 27. stor - - stort (falskhed)
- DI. - 7. mest - - mist
- - 17. at - - oc
- DIV*. - 2. Passuen - - Passnen
- - 4. Mestere - - Mesteren
- EI. - 11. begaffuet - - begraffuet (jf. l. 18 nedenfor)
- EI*. - 11. lag rettelse for lagb
- - 19. glemmer - - glemme
- - 20. holder - - holde
- - 22. De - - Der
- EII. - 4. løse - - læse
- EII*. - 10. Det, vi skulle rettelse for Det skulle vi
- - 17. gjøre rettelse for gjør
- EIII. - 3. Synder - - Snder
- - 9. at - - oc
- EIV. - 2. dricke i Gilder rettelse for dricke, Gilder
- - 5. mand rettelse for hand
- - 8. tiene - - tiente
- - 17. offer - - offer
- EIV*. - 7. tid - - til
- - 10. gong - - goug

- Fl. l. 25 ff. Jeg maa ide æde smør osv. o: smør er mig forbudt i fasten; hvo som overtræder dette forbud, han skal, siger præsten, faste dobbelt, og han viser ham ingen nåde: han skal faste efter påske, når andre have lov at æde, hvad de vil.
- Fr*. - 8. hæffue rettelse for hæffuer
 - - 21. forlæt - - forlent
 Rimet er det; læt af gl. d. at læ = on. lja o: låne. Jf. dog også det jyske forlød (fålød), i Molb. Dial. lex. „forloddet“.
- FII. - 16. Der maa ædes rettelse for Det maa hedes
 - - 19. oc fætter rettelse for oc ide fætter (ide formodentlig indsat af bogtrykkeren med vilje, men dog af misforståelse.)
- FII*. - 14. forlæt rettelse for forlent (jf. Fr*, l. 21.)
 - - 25. dølge - - døle
- FIII. - 13. mi - - hui
 (faa her = give; dersom hui var rigtig, måtte de tre følgende ord omsættes: Præster skulde ide, og faa da være = modtage; men derom er talen jo ikke.)
 - - 18. fuldriffue o: fuld-drue = forsikre, bekræfte, påstå.
- FIII*. - 18. Embitsmend o: håndværkere.
- FIV. - 10. dem rettelse for der
 - - 11. daablere - - daabler
 - - - huo - - huor
 - - 19. off - - aff
- FIV*. - 22. Om - - Om
- GI. - 19. Det hører rettelse for Da høre

- Gi. 1. 20. nytte må her være tillægsord, eller også burde ere udgå. (Jf. Iiv, l. 20: wnytte.)
- Gi*. - 3. hannem måske fejl for dem
 - - 18. Guilket rettelse for Guilden
 - - 24. dreffuit rettelse for dreffue
 - - 25. o: og drevet os til siden at bygge på pavens aflad.
- Gii. - 16. efterfølge rettelse for efterfølger
 - - 17. Leffuede - - Lebe
- Gii*. - 2. brede - - bedre
 - - 16. verer - - vere
- Giii. - 10. De graa barfødede rettelse for De gaar barføde der
 - - 11. det hellige hobis rettelse for de hellige hobe
- Giv*. - 19. vil rettelse for vilde
- Hr*. - 21. der fattes i fortrykket.
 - - 25. stort rettelse for stor
- Hii. - 10. wtröllig lang rettelse for wtröllig langt
 - - 25. i rettelse for wi
- Hiii. - 15. o: og det en meget ond kætter; eller også står fuld for ful, og ond for aand.
- Hiii*. - 24. antichristeligt rettelse for antechristeligt
- Hiv. - 1 og 2 danne ikke nogen passende hovedsætning til den forudgående bisætning: Da Luther nu har erklæret det pavelige regimente for antikristeligt og pavens begærlighed for alene rettet på rigdom og verdslig ære, — nu er paven vel til freds med, at djævelen tager menneskene med liv og sjæl — giver ikke nogen fornuftig mening. Her er da formodentlig udfaldet et par linjer nederst på forrige side, som kun har 24 linjer (foruden over-

skriften), medens der oftere står 26 på siden. De manglende linjer kunde have lydt som så:

Nu er Luther en fettere fiendt,
fuld gierne vilde de haffue hannem
brendt.

- Hiv*. 1. 7. høz formodentlig ejeform af hug, hu (on. hugr, sv. håg), brugt adverbialt = så til sinds (jf. on. talemåder med hugar).
- Hiv*. - 11. by o: bier (som göre voks).
- - 12. huildæ rettelse for huildet
- - 18. fore - - fare
Inn. - 21. stort - - stor
- Iii*. - 7. S: Deyens vistnok fejl f. S: Dennyß
- Iiv. - 20 kunde også læses således: ieg tender, det, meden ieg leffue maa, (det da bindeord = at, og de to følgende linjer styrede af ieg tender.)
- Ki. - 15. for seent rettelse for forseent
- - 26. for indsat efter formodning.
- Kr*. - 17. er indsat efter formodning.
- Kiii. - 7. haffue rettelse for i haffue
- - 10. forbedriß - - fornedriß
- Kiv. - 4. ingen - - inger
- Kiv*. Denne i fortrykket blanke side er udfyldt af udg.
-

I Denne Lille

Bog Lærer oc vnderuifer Pe-
der smid Altzer bonde / huad hand
skal holde oc tro aff siele Messer / Siele gaff-
uer / Vigilies / Psaltere at læse / Skersild /
Schrifftemaal / hellige Dage / Kiød at æde /
om Tiende / plict oc bod / Faste / Afflad / Aff-
lads breff / Pillegirms reyse / band / Vituand /
viede Liuss / vit Salt / oc vide Palmer / om
Prester / Om Munckernis bedregeri / Om
Sacramenterne / oc anden saadan Bild-
farelse / som haffuer verit brugit i
Passuens Kircke i mange Aar.

A General

[Faint, illegible text block, likely bleed-through or ghosting from the reverse side of the page.]

Fortalen.

WDi denne lille Bog i merke kunde/
huor Peder smid lærer aker bonde/
At her Jens oc broder Kort
i deris Predickfen liuge stort.

I Kiøbsteder oc paa landene met
for Penninge skyld giøre de det.
Saa giøre Papister alle sammen/
oc giøre der aff siden fuld gaat gammen.
Der faare mercker denne lære/
oc giffuer dem icke Penninge flere.

Som Las fogit i Skiffue sid-
der ved sin bord ende / oc Broder
Kort oc Her Jens sidde hof han-
nem oc lege Bartassuel / Saa komer
Peder smid ind / oc siger til Las fogit.

Las fogit / i ere en Dannemand /
i haffue gaat røcte i Sallingeland.
Lader mig faa Di i min Kande /
ieg siger eder det paa min sande /
Jeg tager mig til saa stor vro /
ieg drack icke / siden i Holstebro.

En Historie om Peder Smid

 Saa suarer Las fogit
hannem igien.

Vel kommen/ Peder Smid/ vdi mit Huss/
du skalt faa Dl i Kande oc Kruss.

 Las fogit bær hannem Dl
saa sigendis.

Dricke den vd/ min gode Peder Smid/
i skulle faa mere/ om i tørffue vid.

Sidder oc dricke oc slycke eders tørst/
wi komme end nu fra Kircke først.

 Som Peder Smid sidder nedre ved dør=
ren oc dricke/ Kommer Uger bonde
ind oc siger saa.

Sidder i helsen alle paa rey/
viser mig til Karup den rette vey.

Skal ieg offuer den lange bro/
kand ieg komme offuer met tørre sko?

 Peder Smid biuder Uger Bonde
Kanden saa sigendis.

Huor haffue i hiemme/ huort ville i gaa?
dricke/ i maatte en suale faa.

Mig tørcke/ ieg haffuer seet eder før/
staar bedre hid fra den dør.

 Uger Bonde.

Jeg siger eder sandning oc suer om forss/
ieg boer i Tebbering by i Morss.

Jeg

De Uger Bonde.

Jeg skal icke æde andet end Vand oc Brød/
ieg skal icke komme i den nød/
Før ieg kommer den reyse aff sted/
som ieg haffuer til Karup iet.

 Peder Smid.

Jeg haffuer oc verit til marcket der/
ieg vil icke komme der mer.

Jeg førde did Dyr/ Sigle oc Kniffue/
oc tenckte kiøbmandskaff der at bedriffue.

Jeg fick end nøye for alle mine Vare
saa mange Penninge ieg kunde fortære.

Det kommer dog der om icke til/
ieg det gjerne lide vil.

Met bedrøffuelse skulle wi indgaa
til Himmerigis Rige oc glæden saa.

 Uger Bonde.

Eya/ Peder Smid/ hui tale i saa/
der kand stor heffn effter gaa.

Jeg gaar icke til Karup fram/
for ieg vil selge eller kiøbe fram.

Biste i/ huad der skede/ saa vel som ieg/
i ginge vel Pillegrims gang met mig.

 Der Presten oc Muncken/ som lege
vaartaffuel/ høre det/ da spør her Jens

Uger Bonde.

En Historie om Peder Smid

Sig mig/ Aker/ i denne Time/
huad er skeet i Karup for snime?

 Aker Bonde.

Maa vel see/ i haffue hørt
aff Luther/ den Ketter/ som haffuer forført/
Saa at alle de/ hannem tro paa/
ville icke til hellige steder gaa/
Huilckit icke saa skulle være/
men Gud i sin helligen ære.

Det holder min sogne Prest for straff/
thi hand haffuer stor skade der aff.
Jomfru Maria haffuer græd fuld saare/
for ingen vil til Karup fare.

Det saa min Nabo/ saa danniss en Mand/
huor Jomfru Mariæ Dyne rand.

Det er icke vden tho dagis rom/
Siden hand hiem aff Karup kom.

 Her Jens.

Mig tøcker/ i ere en danne Mand/
i sagde icke/ vden det vaare sand.

Mig drømde i Nat saa vnderlig/
det vil ieg holde en tid hoss mig.

Det skal icke huer mand faa at vide/
det bliffuer snart andet/ om i ville bide.

Broder

De Uger Bonde.

 Broder Kort.

Jeg haffuer vel tenckt offuer mange dage/
at helligen vilde icke lenger fordrage
Den forsmedelse oc vanheder/
som dem nu daglige skeder.
Er ey alt Guds tieniste foract/
oc leggis neder det/ Paffuen haffuer sagt?
Efter Menniskens fund de nu regere/
ingen acter nu helligen mere.
Prester oc Muncke oc vilt Band/
det foracter nu huer mand.
Liuß oc Palme oc vilt Salt/
det foractis i Berden alt.
Ingen acter noget her omkring/
vden Gud/ som skabte alting.
Huorledis skulle wi oss her effter føde?
ieg frycter/ vor Kloster bliffuer øde.

 Peder Smid.

Band oc Salt oc andet mere/
som i regne op for oss here/
Der ligger oss ingen mact oppaa.
naar wi met en fast stadig attraa
Sette vort haab aleniste til Gud/
oc skotte intet effter Menniskens bud/

Da

En Historie om Peder Smid

Da maa vort Hierte haffue ro/
wi bliffue salige for saadan tro.

 Her Jens.

Giffuer eder til fredes til en tid/
i faar vel snart andet til id.
Vilde Helligen bruge den gamle sed
at giøre Zertegen/ det tørre wi ved.
Da tør ieg Suerge om alt det ieg skal/
wi haffde foruundet vor sørge all/
Ehi at almuen offuer hob
giøre end nu til Helligen rob/
De sette end nu til Helligen trøst
oc robe til dem met høye røst.
Kunde wi optencke noget vnderligt/
at Almuen hørde icke før sligt/
De at det kunde sig sticke saa/
at menigheden vilde tro der paa/
Siden skulle i god tidende høre/
for vor helligste Fader vilde wi det føre/
Da hiulpe hand oss i Sadelen saa høyt/
al Verden vil wi da faa vnderbøyt/
Konger/ Førster/ Ridder oc Suenne/
de skulle oss siden alle tiene.

Peder

De Uger Bonde.

 Peder Smid.

Nu haffue i fattet Sagen ræt/
som wi nu haffue her om tret.
Jeg kand vel mercke aff eder oc høre/
at helligen kunde Tertegen giøre.
Ingen prelat kunde det saa giøre/
eller prouincial aff Cortebrødre.
Icke Lector Pouel i Helsingør/
eller Her Söffren Jacobsen det giør/
De icke alle Muncke met deris bram.
Guds Ord maa alt gange fram.
Det kand ingen i Verden formene/
Guds Ord skulle predicke alle vegne.
Endog at tiden giøris noget lang/
Guds Ord faar end da framgang.

 Peder Smid siger til
Uger Bonde.

Jeg vil giøre eder skel for ded/
huorledis vor Frue i Karup gred.
Her Jens ved vel/ huorledis det gick til/
om hand sandingen sige vil.
Der Karups reyse bleff mindre giort/
oc Offret bleff icke halfft saa stort/
Der fattis alt paa Her Mauris dist
baade Lam oc Gess/ Oste oc Fisk/

En Historie om Peder Smid

Hand gjorde met andre Prester it raad/
at Ligfolck skulde det icke forstaa.
Vor Fruis billede/ i Karup staar/
gloff hand igennem Hoffuit oc Haar/
De gjorde hoffuedet inden tomt/
der vaar it hul baade vit oc romt.
En Nagle stæck hand i øget saa/
at det kunde ingen mand forstaa.
Saa øffde hand Hoffuedet fuld met Band/
oc det saa saet igennem øget rand/
De sagde: vor Frue greder saare/
for ingen vil til Karup fare.

 Uger Bonde.

Ev/ hui sig i saadanne ord/
ieg det ingelunde tror/
Alt de erlige gode Preste
kunde saadan skælfhed leste.

 Peder Smid.

Deff frommere Presten synes here/
deff vere Christen monne de vere.
Landzdommere stod oc saa der paa/
at det er alt ganget saa.
Kinds herres Fogit/ en Mand saa god/
hand oppaa en stige stod/

Hand

De Uger Bonde.

Hand det offuen i Hoffuedet sand/
det vaar end da halff fuldt met Band/
De sigede saa fact igennem øgne neder/
det saa oc mange andre flere.

Der for raader ieg eder saa/
at i icke Pillegrimis reyse gaa.
Berer hiemme/ arbeyder/ da gjør i ræt/
for eders Hustru oc Børn met.
Haffuer Gud for øgne/ eder hielse kand/
ingen kand hielse vden hand.

 Ser Jens.

Hui vende i den Bonde fraa/
at hand skal icke til Karup gaa
De fuld gjøre sit løffte oc iet?
ieg siger eder for sandingen det/
Bore i min Cogne mand/
da vilde ieg komme eder stray i band.

 Peder Smid.

Om i ville vide for sand/
ieg acter icke meget eders band.
Jeg vil sige eder gode Prest/
haffue i icke S. Pouels lest?
Huorledis i skulle nogen bande/
ieg siger obenbare paa min sande.
I skulle icke bande for Penninge eller verd/
band det er fuld huast it Suerd.

En Historie om Peder Smid

Lese i Euangelium ret/
da faa i vel at vide det/
Huorledis band skal brugis rettelig/
huo anderledis bruger/ det er suig.
Hand er selff i bande met rette/
oc icke den/ hand i bande sette.
Thi bander fast hen/ som i ville mest/
ieg acter det intet/ min gode Prest.

 Broder Kort.

Huor haffue i hiemme/ huad giøre i here?
mig tycker eder Lutherist at vere.

 Peder Smid.

Jeg boer vdi en by her ner/
ieg vaar tørstig/ thi kom ieg her.
Ingen er Lutherist vdi vor by/
wi haffue it Christeligt leffnet aff ny.

 Broder Kort.

Huo haffuer giort eder skal/
for vor handtæring i vide saa vel?

 Peder Smid.

Jeg haffuer lest noget føye ting
aff Luthers Bøger/ her føris omkring.
Der i haffuer ieg fornummit saa/
megen skalckhed kunde i finde paa.
Jeg haffuer oc lest i samme Bog
mange lærdomme gode nock.

De Utzer Bonde.

Muncke oc Prester de løbe omkring/
de læse i Scrifften en føye ting.
De tage icke vare vden trygleri/
dricke oc daable or horeri.

 Broder Kort.

Tror icke Luther/ min gode Peder Smid/
hand er en Ketter/ tror sandelig det.
Jeg for sandingen sigе maa/
de fare vild/ hannem tro oppaa.

 Peder Smid.

Du est forblindet/ kand ieg forstaa/
hui taler du om Docter Morten Luther saa?
Hand er icke verd en Kettere at kalle/
den stund i Muncke oc Prester alle
Kunde hannem icke offueruinde
met hellige Scrifft i noget sinde.
J sorte Muncke ere Kettere onde/
i legge det fra eder ingenlunde.

 Broder Kort.

Foruarer eder/ Dannemand/ huad i sigе/
i maatte end heller skundem tige.

 Peder Smid.

Jeg veed vel/ huad ieg haffuer sagt/
paa mine ord giffuer ieg vel act.
Vide i vel/ huorledis det gick til?
de sorte Muncke brugte it spil

En Historie om Peder Smid

Vdi Suizer/ i Bern/ om i ville vide/
det er faa Aar/ siden det skede.

 Broder Kort.

Ney/ ieg vaar der icke hoss/
dog er det mig vel offte kast i noss.
Jeg haffuer dog icke i sanning forstaaet/
huorledis sagen er til gaaet.
Jeg det gierne høre vil
aff eder alt/ huorledis det gick til.

 Peter Smid.

Jeg haffuer læst altsammen det/
huorledis det kom altsammen aff sted.
Der om er giort fuld stor en Bog/
ieg vilde/ at huer mand vaare saa klaag/
De viste/ huorledis der met vaar fat/
da skulde de vel befinde ræt.
Huorledis det er/ skulde de see oc høre/
met de mange helligen/ der Munckene gjøre.

 Broder Kort.

Kiære/ siger mig met faa ord
meningen her aff/ som i haffue hørt oc spord.

 Peder Smid.

Jeg vil det sige/ men i mig bede/
om i det endelige ville vide.
I vide vel/ huor de Muncke graa
oc sorte i lang trette staa.

De Uger Bonde.

Om Zomfru Marie vndfangelse det vaar/
de sorte Muncke giffue saa for suar:
I oprindelig Synd vaar hun vndfanget.
der haffue graa Muncke tuert imod gonget/
De sigte der til aldelis ney/
i den Synd vaar hun vndfangen ey.
Det er begyndelsen paa Sagen denne/
sorte Muncke vilde haffue her paa ende.
De ginge i raad oc grundet paa/
huorledis de kunde det sticke saa/
Alt Folcket vilde tro visselig/
at de fore met ræt oc icke met suig/
De at graa Muncfene haffde wret
i den Sag/ de haffde om tret.
Der kom til sorte brødre i Berne
en Skredere suend oc vilde gierne
Giffue sig i den Orden ind/
hand vaar enfoldig oc blu i sind/
Hand hed Hans Jeker/ det maa i tro/
hand taledte til Prieren oc sagde saa:
Wil i mig for Broder vndfaa?
Prieren sagde genisten iaa.
De førde hannem i en Kappe sort/
det vaar alt for hans verste giort.

Den

En Historie om Peder Smid

Den tid Prieren det fornam/
Hans Zeker gick ensoldig fram/
Sagde hand til de gamle fædre :
hører/ huad ieg siger edre.
Aff den Skredere/ her for snime kom/
bliffuer en Franciscus from.
De gamle Muncke raadet lagde/
det skulde alt vere/ som Prieren sagde.
Om natten gjorde de til met liste/
at Hans Zeker ické andet viste/
End hand haffde seet Mandelig.
hand forstod ické Munckenis suig.
Saa tog en Munck Quind Klæder paa/
oc gick til hannem oc sagde saa :
Zeg er Maria/ Moder Christ/
du skalt kundgiøre det foruist.
Suld inderlig i dit Hierte scriff/
ieg er vndfangen i Moders Liff/
I oprindelig Synd/ du sige maat/
huo andet siger/ den gjør mig spaat.
Den fattige mand meente/ det vaar saa/
som hand haffde seet oc hørt oppaa.
Hand sagde det faar Munckene alle/
Prieren lod Folcket sammen kalde/

De Uger Bonde.

En Muncf stod op vdoffer deris kore/
oc faar Folcket det kundgiorde.
De merckte den Broders enfoldighed/
at hand forstod icke deris skalckhed.
De gaffue hannem dricke aff Vrter stercke/
saa soffnede hand oc kunde icke mercke/
Huorledis de hantærede hannem da/
hand soff oc kunde icke forstaa.
De stunge gennem hender oc fødder oc kroy/
saa veckte de hannem aff søffne op.
De talede hannem i det sind/
at Christus tryckte hannem saaren ind/
Som hand S. Francisco giorde/
oc den fattige mand det trode.
Der vaar stor glæde/ ieg sigte vil/
de meente/ de haffde vundet spil.
De kimelede oc giorde rede tilforn/
de stunge en ringel suank vdaff det torn.
En Muncf kom op/ vaar raget slet/
hand predickede for dem alle det/
Huilcket vnderligt Zertegn stort
Gud haffde met den Broder giort:
Hand tryckte hans saar i Føder oc Hender
oc i hans sider/ som det paa Kiender.

C

Folcket

En Historie om Peder Smid

Folcket mente/ at det vaar sandt/
de viste icke/ at hand foer met tandt.
Munckene holde da stor bram/
aff alt det Land kom folcket fram/
De gaffue Guld oc Penninge der til/
det behagde Munckene vel/
De Nade oc drucke aff det beste/
Horer/ Skøger vaare deris Geste/
Leffde nogen tid i stor ære/
Hans Zeker lade denne hellige mand vere.
Paa det siste merckte hand vel/
at det vaar skalkhed oc icke skel.
Hand vilde icke vere der lenger inde/
dog bleff det talet saa til minde/
Hand skulde der bliffue en Clostermand frō.
saa sende de Doctor Staffen til Rom/
Pauen stadfeste Sagen dere/
Hand mēnte/ det skulde hānem penning hiem
Prieren giorde hiemme den stund (bere.
en forgiftig drick/ meget ond.
Hand meente/ hagde broderen død bleffuit/
Pauen hagde hānem for en helgen opscreff=
Hagde det veret hānem mod eller met/ Cuit.
en helligen hagde hand bleffuit al slet.

Saa

De Utzer Bonde.

Saa hagde hand bleffuit en helligen stor/
meden noget folck paa Jorden bor.
Det hagde da bleffuit saa helligt ith sted/
at ingen hellige steder kunde lignis det.
Der hagde oc bleffuit søgning saa stor/
som nogen sted; kunde veret paa Jord.
Gud vilde det alt anderledis forsee/
hand vilde icke/ at saa skulde ske.
Den Prier monne hannem drøcken bere/
hand tenckte: huad driick monne dette vere?
Hand tenckte: den driick er icke god/
hand sette den for en hund/ der stod/
Hand slog den i sig met en hast/
hand reffnede stray oc sønder brast.
Siden hagde de optenckt
at forgiffue hannem i Sacrament.
Gud vilde icke/ at saa skulde gaa/
da tog Hans Jeger at tencke paa:
De gøre met mig ingen naade/
vesseligen ville de mig forraade/
Om ieg icke andre hielpere saar.
der met hand vdaff Closteret gaar.
Folcket begynte at tale der om/
huor saar hand aff Closteret kom.

En Historie om Peder Smid

Saa bleff det da obenbare/
at saadanne skalck i Closteret vare/
De Munckene vaare det selffue bekennt/
saa bleff den Prier selff fierde brent.
Der haffuer ieg jo beuist det klart/
at i Muncke bruge ketteriske art.
Det er it ketteriske stycke stort/
saadant haffuer Luther aldrig giort.

☞ Broder Kort.

Jeg haffuer det icke føre hørt/
at vore brødre haffue saadant giort.
Jeg aff den samme orden er/
ieg skammer mig/ at ieg kappen ber.

☞ Peder Smid.

Ja/ om i læse eller høre vil
fra første oc alt/ huor det gick til/
Pillegrims reyse holde i for spot/
der aff kommer ont oc aldrig got.

☞ Uger Bonde.

Hielp Gud/ huor det vere maa/
aldrig predicker min Cogne prest saa.
I skulle end komme mig der til/
ath ieg helgen icke meget acte vil.
I haffue her nu sagt met skal
tho snakke/ som ieg merckte vel:

De Uger Bonde.

Den første om Karup her icke fierne/
den anden om den skreddere aff Berne.

Jeg tør end fuld vel tro oppaa/
ath graamunckene gjorde S. Francisco saa/
Som i nu sagde om de sorte/
ieg det end fuld vel suerge torde.

☞ Peder Smid.

Jeg ved icke/ om det er saa/
Gud kand alting vel forstaa.

Jeg raader fordi/ som ieg gjorde før:
først i gaa vd ath den dør/

Da gaar til Morss den rette vey/
for Karups reyse siger ney.

Det/ i skulde tære til Karup oc fraa/
det lader vansøre Mennisker faa.

Ere i selff fattig och tørffue det ved/
eders hustru och børn giffue i det.

Lader gaa til Karup huo som vil/
setter eders sind der inted til.

Aff pillegriims reyse kommer intet gaat/
det kommer dem stundum selff til spaat.

Somme gaa til S. Jost i Ribe/
oc somme til S. Lambrecht i Ribe/

Til Esenbeck kilde gaa oc somme/
det kommer ingen aff dem til fromme.

En Historie om Peder Smid

Hand far saa til den hellige sted/
sit arbejnde forsømmer hand der met.

Haffuer hand penninge i sin vere/
dem skal hand da bort dricke dere.

Saa skeer oc end vel stundem det/
at hand faar store hug til met.

Hand bliffuer en skalck/ det seyler ey/
her for skal hand icke sige ney.

Saa bliffuer hustruen i horeri lerd/
det skal da vere en helligdoms ferd.

 Uger Bonde.

Eders tale giffuer ieg ret/
ieg tilstaar alsammen det/

Der i kand eder ingen offueruinde.

ieg maa eder spøre end en sinde:

Huad holde i aff den hellige sted i Aye?

villie i mig det vdyde?

Jeg vil sige eder met skal/

maa vel skee i vide det vel/

Der henger klossuer/ iern oc krycker/

iern bolter/ siedre oc andre stycker/

Hand knuffuer oc halssiern met/

det skal ia vere en hellig sted.

Peder

De Uker Bonde.

 Peder Smid.

Jeg ved icke/ huor det gaar til/
at saadant iern der helder vere vil
End nogen sted i dette Land/
ieg haffuer icke fuldelig den forstand.
Dog vil ieg sige det/ ieg saa/
oc sindingen ved ieg der paa.
Uff Mordker i Oleborg bor en mand/
her Laurenz Pedersen heder hand/
Sanct Anthonij kors hand ber/
i Nørreiutland hans Termen er.
Hand for oc lysde afflad stort/
da vaar der en/ som haffde forgiort
Sit liiff/ oc skulde der for rettis/
i fire parter paa Steyler settis.
Uff Bødelen købte her Laurenz der
det Menniskens hierte/ som partet er.
Bødelen tenckte i hiertet det:
den Prest vil gøre der skalckhed met.
Ith suine hierte da fick hand/
oc icke det aff den døde mand.
Her Laurenz tog hiertet aff det suin/
hand suøbte oc lagde det i sit skrin.
Intet andet viste hand/
end det vaar aff den døde mand.

Hand

En Historie om Peder Smid

Hand foer til Mordker i den skuo/
och hiertet neder i Jorden gruo.
Jeg ickē forsandingen siige vil/
huad hand gjorde der andet til.
Men alle de suin mellem skoffuen oc flæ
de løbe til det samme træ/
Som det suine hierte vnder saa/
saa mangan mand saa der paa.
De samme Muncke oc lerde mend
ere met saadant vel bekend.
En dog at suin løbe ickē nu fast/
som de da gjorde met en hast/
Dog sender her Laureng mange hundret
saa er i Mordker fleske lycke. (Stycke/
Er dette ickē ith vnderligt spil?
men huorledis det gaar i Nye til/
Kand ieg ickē vdsføre forsant/
ieg meen/ de fare oc saa met gant.

☞ Uger Bonde.

Vnderlig tingist ieg høre maa/
som ieg gaff aldrig act oppaa.
Jeg gaff hannem oc baade flesk oc griss/
aldrig vaar ieg her paa viiss.
Som min Nabo gaff/ saa gaff ieg met/
for det haffuer verit en gammel sed.

De Uker Bonde.

Nu haffuer ieg lærd saa meget her/
aff mit fleck faar hand icke meer.

Jeg hagde en tingest i sind at giøre/
det vil ieg icke mere røre/

Jeg vil det beholde met mig/
oc see/ huorledis Verden skicker sig.

☞ Peder Smid.

Kiere Uker/ lader mig høre/
huad er det/ i hagde tenckt at giøre?

☞ Uker Bonde.

Jeg haffuer mig offte arbejdet træet/
oc falskeligen kiøbt oc solt til met/

Paa det ieg kunde sammen komme
mange Penninge/ mig til fromme.

Jeg haffuer en Søn/ hand gaar til lære/
ieg vilde/ at hand skulde nemme mere.

Jeg meente at sende hannem til Pariss/
oc der at bliffue en Mester vijff/

Bliffue Prest oc faa rige gaffue/
oc haffue siden gode dage/

De icke giøre arbejde stort/
saa suarlige/ som ieg haffuer giort.

Til hielp giffuer ieg hannem aff min arck
vel thu hundrit Dancke marck.

D

Peder

En Historie om Peder Smid

 Peder Smid.

Huorledis mene i met de gode dage?
skal en Prest dem altid haffue?
Oc er hans Embit icke mere/
end sig i gode dage regere?

 Ager Bonde.

Ja/ ieg kand ingen i Verden see/
der bedre dage haffue end de.

 Peder Smid.

Gud/ forbarme dig offuer oss here/
huor storlige wi forblindede ere.
Almectigste Gud/ see mildelig hid/
huorledis er det skicket i denne tid?
Haffue vi icke til saligheden naat
andet/ end i Verden gaat/
Jeg det for sanden sig vil/
da er icke Christus fød der til.
For Prester tolde ingen plage/
men de vorde salige for gode dage.
Den største part/ Gud bedre saa/
aff alle Menniske paa Jorden gaa
Alt spøre løst oc tid fordriffue/
oc pryde saa deris egit liffue/
Med rette eller wret/ som Gud ved/
oc somme met løgn oc stor skalkhed.

O Her=

De Uger Bonde.

D Herre Gud/ giffue off din naade/
oc hielpe off vel aff denne vaade.

Nu/ min gode Uger Bonde/
i sige/ at i ville vnde

Eders Søn/ for hand skal bliffue Prest/
en sum Penninge/ som i haffue mest/
At hand kand gode dage faa
oc det suare arbeyde vndgaa.

Siger mig/ om i haffue end
flere Børn leffuendis end den.

☞ Uger Bonde.

Ja som mend/ min fiere Peder/
ieg haffuer end sex andre flere.

☞ Peder Smid.

Haffue i thu hundrede marck oc saa
at lade huer aff de andre faa?

☞ Uger Bonde.

Ney/ naar hand gaar met de thu hundredet
wi haffue icke alle saa meget igen. (hen/

☞ Peder Smid.

J ville den ene saa meget giffue/
huor aff ville i selffue leffue?

Eders Hustru oc Børn smaa/
huorledis ville i eders føde faa?

D ij

Uger

En Historie om Peder Smid

 Uger Bonde.

Der faare vil ieg giøre eder skel:
naar hand er Prest/ da liden mig vel/
Aff arbejnde faar ieg ro oc lise/
hand holder oss alle i herre vise.

 Peder Smid.

O/ arme mand/ ville i mig høre/
see i icke/ huad Prester giøre?
Huor mangel mand haffuer kaastet paa
sin Søn/ Guld oc Penninge at faa/
Hand bliffuer en vartaffuels Mester der
lige saadan som denne Prest/ (nest/
De haffuer selff lid stor nød/
kiøbt fuld dyre baade Ol oc Brød.

Siden giffuer hannem Presten huer maa-
nøye it maaltid met vilge god. (nek mod

De ville haffue aff huer mand/
oc ingen mand dem fylde kand.

Der for/ ville i mig høre/
ieg vil sige eder/ huad i giøre.

 Uger Bonde.

Willie i sige mig gode raad/
ieg vil gierne lyde eder at.

 Peder Smid.

Haffue i en Søn/ i elste mest/
ville i/ at hand skal bliffue Prest/

Siger

De Uger Bonde.

† Siger hannem/ som ieg eder lære vil:
vilt du bliffue Prest/ det lader ieg til/
Da tenck saa i dit Hierte oc sind/
oc leg altid der paa vind:
At Predicke oc lære vor Herris ord/
oc giffue Almisser ved dit Bord/
Oc ick begære stor Herredom/
eller maect oc velde at hente i Rom/
Eller at sidde oc ligge vel/
lege vartaffuel oc andet spil.
En daabler hand wnytte er/
wuærdig fortærer det/ hand opbær.
S: Pouel gjorde der for rede:
den/ ick arbejder/ skal ick æde.
Vil hand bliffue Prest/ da hielper hannem
met x. eller xij. Marck/ om i vil. (til
Gemmer det andet til eder selff/
til Hustruen oc de andre Børn om vel.

☞ Her Jens.

Huilcken fenden tørde dig her ind,
meden du legger der paa vind/
Oc legger off Prester had oppaa.
du vilt formindste vor rente oc saa.
Du skal der al viss paa vere/
at ieg skal dig for Bispen kære.

En Historie om Peder Smid

 Peder Smid.

Jeg er vel til freds der met/
huad færremaal i komme mest aff sted.
Om i end ville mig bekære/
huad tøcker eder selff sindingen at vere?
Jeg seer/ i ere en mectig knøss/
saa færer fast hen den huide her Jøss.

 Her Jens.

Skulde ieg sige sindingen/ som ieg ved/
det haffde offuer tolf Ar vel fked.

 Peder Smid.

Da hører ieg vel/ at det er saa/
som ieg haffuer før hørt sige fraa/
At først nogen vil vorde Prest/
da skal hand Suerge/ som hand kand mest/
At hand vil lide meget stort/
oc at giøre Dieffuelen sort/
Oc giøre Himmerige veyen trang/
oc Skersild hed met saadant bang.

 Uger Bonde.

Jeg haffuer forstaet/ siden ieg kom here/
huad Pillegrims reyse de hiem bære/
Oc huorledis mand met helligen om gaar/
det Preste Embede ieg oc forstaar.
End vilde ieg noget mere vide/
om i ville giøre mig der for rede.

Peder

De Uger Bonde.

 Peder Smid.

Hvad er det/ siger fast til/
som i saa gierne vide vil?

 Uger Bonde.

Om Siele Messer oc Siele gaffue
der predicker min sogne Prest meget affue/
Gey opstandende Messer offuer alt/
Psalter oc Vigiliess haffuer hand optalt.

Første nogen dør der omkring/
formaaer hand end en føye ting/
Da skulle wi hannem Penninge føre/
hand skal saadan tieniste for oss giøre.
Saa vil hand haffue Offer stort/
saa faar hand en lang Predicken giort/
Om Ekersild oc om Siele medt/
hand siger/ der er saa fendelig hedt/
De siger/ at Prester met læsning kunde
tage der vd den/ de vel vnde.

For huilcken de icke læse oc siunge/
den skal bliffue igen der inde.

Jeg vil sige vden suig/
de leffue selffue wredelig.

Skulde ieg sige/ som ieg vil:

der er huercken Himmerige eller Hellsfuede
De ingen Dieffle tror ieg all slet/ (til/
de ville ræde oss Bønder der met/ Fordi

En Historie om Peder Smid

Fordi at Passuen oc Bisper alle/
Abbeder oc Prier/ huad wi dem kalde/
Oc Mestere de/ i Berden ere/
Iessue i vellost effter deris begære.

 Peder Smid.

Siger icke saa/ det er wret/
Christus siger i Euangelio det/
Baade Himmerige oc Helssuede ere/
i scriffen findis ingen Skerssild at vere.
Der faare ere Muncke oc Prester rige/
saa mangen de met Skerssild suige.

 Her Jens.

Wilt du forderffue Skerssild for oss/
som oss fører Rigdom oc Gods?

 Peder Smid.

Ney/ ieg siger icke saa/
om i ville mig ræt forstaa.

Jeg siger/ mand skal icke Skerssild finde
i hellige scrift mere eller minde.

 Her Jens.

Haffuer du icke hørt eller sport
aff Zanthalus it Exempel stort/
Oc aff Arnt Bussmand/ huorledis det gick
ieg vel flere saadanne opregne vil.

(til/
Jeg

De Uger Bonde.

 Peder Smid.

Jeg haffuer vel hørt der meget sagd/
i maatte end helder haffue tagd.
Mig tycker/ den/ størst løgn kunde finde/
som i mest penninge met kunde vinde/
Hand vaar de smurde oc ragede huld/
oc vaar dem bedre end meget Guld/
Hand haffuer veret fuld tro en Mand/
at hand sliig løgn finde kand/
Hand er begaffuet met Passuens naade/
for hand haffde selff der aff stor baade.
Den kaanst kunde Tygge Munck vden last/
de kunde altid liuge fast/
De haffue mange Bøger screffuit/
som megit haffuer til stegerssit dreffuit.
Den/ det kand giøre/ hand er from/
oc begaffuet aff sin Affgud i Rom
Met naade/ som hand aff hannem begere/
for det/ hand tygger aff almuen here.
Der faare siger ieg eder saa:
lader de Muncke vden staa.
Haffue i noget at bierge eder met/
beholder det selff/ ieg siger eder det.
Forlader eder icke paa deris sang/
eller paa deris lange Kircke gang/

¶

Messer

En Historie om Peder Smid

Messer eller huad det vere maa/
ingen hielp kunde i der aff saa.

Det hielper dem intet/ som saadant giøre/
ieg raader eder/ om i ville mig høre:

Giffuer dem intet/ da giøre i vel/
fordi de ville forraade eders Siel.

+ Uger Bonde.

Skal ieg scriffte? siger mig det/
min Sogne Prest plaffuer oss der met.

Hand haffuer der paa saadant lag/
hand vilde gierne scriffte huer ottende dag.

 Peder Smid.

Jeg tror fuld vel/ at det er saa.
try gaffn kand hand der aff saa:
Hand faar Penninge for sin vmag/
det er nu den største sag.

Quindfolckis gierning faar hand at høre/
saa glemmer hand icke/ huad hand skal giøre.

Presten holder sig da der til/
der faare hand scrifftemaal høre vil.

De saa i scrifftemaal oc at høre/
om nogre ville dem modstand giøre/

Da kunde de det aff stille saa/
at det kand ingen fremgang saa.

Broder

De Uger Bonde.

 Broder Kort.

Hui giffuer i oss der for straff/
at wi scriffte oc løse aff?

 Peder Smid.

Nej/ ieg foracter eder icke i det/
vden den misbrugelse/ der følger met.
Kunde det eder icke Penninge føre/
i scriffte vel mindre/ end i giøre.

 Her Jens.

Mand skal scriffte sig end da/
om Mand skal saligheden saa.

 Peder Smid.

Ja/ wi skulle bekende (dissuere)
for Gud/ at wi Syndere ere/
De bede saa Gud om sin naade/
saa vorde wi salige vden vaade/
Men den/ det icke giøre vil/
bliffuer icke salig/ det staar ieg til.
Men det Drehuiffen/ som i saa
falskeligen haffue ført oss paa/
At wi skulle eder sige
alle vore Synder/ oc ingen tie/
Den fiert/ mand monne i Gøffne sla/
den skulle wi scriffte oc sige saa/
Met falskhed haffue i oss nød til met
at scriffte besynderlig tid oc sted/

En Historie om Peder Smid

For vden det/ siger ieg met skel/
kunde wi vorde salige vel.

Haffde der paa ligget saa stor mact/
som Preste oc Muncke haffue sagt/
Christus haffde vel sagt det saa/
at wi det alle kunde forstaa.

Hand haffuer der intet talet om/
det er først paafundet i Rom.

Det/ wi skulle giffue paa act/
oc til vor salighed ligger paa mact/
Haffuer Christus sagt saa obembare/
om wi det ville acte oc vare/

Som altid skal vdi off bo/
som er en fast oc stadig tro/
Elfke Gud aff hiertet inderlig/
giøre icke vor Zeffnachristen suig/
Men giøre hannem/ lige som wi begære/
alle de dage/ wi leffue here.

 Nger Bonde.

Om det er icke eder imod/
siger mig/ huad er plict oc bod?

 Peder Smid.

Plict oc bod/ skulle i forstaa/
det er icke andet end saa:
End det Syndige leffnet forlade/
offuergiffue det oc Synden hade/

De Utzer Bonde.

De tage off it nyt leffnet til/
som ingen Synder giøre vil.
Det er en gierning end fuld god/
oc den rette plict oc bod.
Huad nytte oc gaffn kand der aff komme/
eller huad kand det Mennifken fromme/
Den tancke oc wmage/ mand sig giøre/
at huiffe det saa i Prestens Dre/
De er aldelis nød der til?
lade aff at Synde hand icke vil/
De giør det icke aff frit mod/
oc icke helder met vilge god.
Hand meen/ at Messer oc fastedage/
Kosenkranke oc andre plage/
De huad plict Presten vil andet sette/
der vil hand Synnden met aff slette.
Forladelse saa icke vorde vil/
men andet raad skal her til.
Giør/ som før er sagt om bod:
haffuer du giørt noget Mennifke imod/
Forlig dig met hannem igen/
oc aff ret hiertet ver hans ven/
Bekend dig at vere en Syndere for Gud/
for du haffuer offte brøt hans bud/

En Historie om Peder Smid

De aff hannem begære du naade.
da er det alt for vden vaade/
Hand forlader dig Synderne alle/
om du aff hiertet paa hannem falle.
Lycker dig ocsaa raadeligt at vere/
du vilt dine Synder ombere
For en Prest/ som haffuer forstand/
eller en anden goder Christen Mand/
Det er gaat/ du saa giøre vil/
dog er det aff Gud icke saa skicket til.
Først Gud vnder dig der til mod/
da gjør det met en vilge god.

 Uger Bonde.

Gandeligen vil ieg eder høre/
oc saadant scrifftemaal vil ieg giøre.
+ Bilde i mig giøre viss der paa/
huorledis ieg de hellige dage skulle forstaa?
Vi skulle holde helligt vnder band/
saa siger huer Prest vdi vort Land/
Vnder Rommere Kirckis lydelse al slet.
huad monne Presten mene der met/
De holde off vnder saadan affue?
oc skeer dog icke om Søgne dage
Synder/ Ondskab oc Guds vanheder/
som om de hellige dage skeer:

De Uger Bonde.

De dricke i Gilder oc Gestebud/
doble/ suerge oc fortørne Gud/
De fortære saa meget en dag aff de/
som mand kand fortiene i tre.
Saa flas de/ Liff oc Siel til fare/
den stund/ de skulle tage arbejdet vare.
Det skal da hede vel tiene Gud/
at holde saadanne helge dagis bud.

 Peder Smid.

J sige alt sandingen i det sted/
der vil ieg giffue eder ret med.
Jeg hassuer vel vist det forlange/
hui de giøre helge dage saa mange.
Det er dem gaffn oc nytte stord/
oc drager meget hiem til deris bord.
Om hellige dage ville Prester offer hassue/
oc ingen Offer de søgne dage.
Ehi ere hellige dage aff Clercke/
retter skulle i det icke mercke.
Den helligen/ som flyr icke Presten nog/
den straber hand vdaff sin bog/
Hand maa icke vere der i met alle/
hand vil hannem oc ingen helligen kalle.
Den/ meget Offer sticke kand/
det er en meget hellig Mand.

Giffuer

En Historie om Peder Smid

Giffuer eder til freds en stund/
der kommer snart it andet fund.
Om i ville i arbejdet vere/
oc bierge eder met Heder oc Ære/
Oc eders Jessnchristen vden skade/
det arbejnde tørrff i ingen tid lade/
Men bruge tiden met arbejnde vel/
saadant leffnet følger skel.
Aff ledig gong kom aldrig gaat/
der aff kommer Armod oc Spaat.

 Nger Bonde.

† Huorledis skal ieg mig met faste haffue?
min Prest liuser mange faste dage.

 Peder Smid.

Jeg vil sige eder met skel:
Prestes oc Muncke giøre icke vel/
At de saa meget faste liuse/
oc saa ligfolck met fasten liuse.
Først wi æde/ det monne de laste/
oc intet ville de selffue faste.
Prestes haffue nock baade Gild oc Aal/
oc Smør til met i deris Kaal.
Hand haffuer baade Gæder oc Guder/
saa æder hand/ at bugen struder.

Saa

De Uger Bonde.

Saa legger hand sig at soffue daa/
at den Buguerck skal forgaa.
Om afftenen æder hand spege Lar/
eller andet/ huad hannem kommer til max.
Hand haffuer gaat Ol i sit krus/
oc dricker der aff fuld god en russ.
Saa gaar hand til seng met sin fiære.
det skal da vel fastet være.

Uger Bonde.

Jeg siger for sandingen oc suer der paa/
ieg vilde oc vel faste saa.

Jeg Aad icke siden Fastelagn
mere Fiff end en Silde raffn.

Jeg haffuer icke Eild paa min dist/
oc icke Aal eller anden fiff.

Jeg siger oc for sandingen det/
ieg haffuer icke pendinge at fiøbe met.

Jeg faar icke andet til min part
end Vandgrød/ det er mig fuld hart.

Saa far ieg da vd met min Plaau/
eller ieg hugger Ved i skaau/

Eller andet arbeide stort/
saadant haffuer ieg dagligen giort.

Jeg maa icke æde smør/
Presten siger/ huodet giør/

En Historie om Peder Smid

Hand skal faste tho for en/
oc gjør icke naade met den/
Efter Paaste/ først andre æde/
oc ingen skal hannem det aff bede.
Eder ieg Flest eller Kiød/
da skal ieg i Helffuede ned
Met Liff oc Siel/ oc haffue vro/
oc til euig tid met Dieffuelen bo/
Wden hand gjør met mig den ende/
at ieg maa i Skerssild brende
Oc lide pine i mange maade.
met mig gjør hand ey anden naade/
Wden ieg vil i hans minde bliffue
oc hannem en sum Penninge giffue.
Saa løser hand mig aff Pine oc Dom/
indtil Pungen er all tom.

 Peder Smid.

Jeg tror det vel/ det gaar saa til.
lader hannem selff Faste/ om hånd vil.
Eder det/ Gud haffuer eder forlæt/
oc tacker altid Gud for det.
Passer der aldelis intet paa/
huad Presten siger til eller fra.
I scrifften skal mand icke finde
at nødes til at Faste noget sinde.

De Uger Bonde.

Bille wi faste/ off noget til bod/
da skulle wi ingen gjøre imod/
Oc icke suerge eller bande.
det er vel fastet/ tror det for sande.

 Uger Bonde.

Jeg maa eder spøre mere:
der vaar tre Karle eller flere/
De Uade Kiød nu i faste/
kand mand det met rette laste?

 Peder Smid.

Den samme/ som der eder det/
hand kand der stundum Synde met/
Oc stundum vere for Synden fri/
det voldet/ huad mening hand gjøre det i.
Der maa ædes alle dage vel/
om det brugis met Christeligt skel.
Weder nogen Kiød i forboden tid/
oc setter sit sind oc all sin lid/
At hand vil sig der aff prise/
oc met scrifften det beuise/
Oc meen/ hand er en mectig Mand/
for ingen hannem offueruinde kand/
Oc gjør det saa/ en anden til last/
som icke haffuer troen fast/

En Historie om Peder Smid

Det er Synd/ skulle i forstaa/
at nogen seer hannem æde daa.
Men vil nogen legge paa vind/
oc tencke saa vdi sit sind:
O Gud/ velsignet vere dit naffn/
alting skabte du mig til gaffn/
Fisk oc Kiød oc andet dislige/
at bruge alle Dage lige/
Alt æde oc dricke nøttørfftelig/
det tror ieg fuldkommelig/
Saa vil ieg bruge Christelig
den frihed/ Gud haffuer giffuet mig/
Oc æde det/ Gud haffuer mig forlæt/
oc saa stille gjøre det/
Alt ingen der fortørnes aff/
da er det vden Synd oc straff.

+ Ager Bonde.

Ville i mig fremdelis høre/
da maa ieg eder mere spørre.
Jeg gaar hiem/ oc i bliffue her/
huo ved/ naar wi findis mer.

 Peder Smid.

Ja/ spører mig/ huad som i ville/
ieg vil icke for eder dølge.
Alt det/ ieg ved sandingen at vere/
vil ieg eder obenbare.

Ager

De Ager Bonde.

 Ager Bonde.

Skulle Bønder ved den seduane bliffue/
oc Presten vor tiende her effter giffue?

 Peder Smid.

Denne sag/ skulle i forstaa/
er mig for suart at sige paa.
Sagde ieg nu for eder her/
de skulle icke tiende/ som sandinge er/
Da vilde denne her samme Her Jenss Prest
vide/ huor ieg hagde det lest/
Oc huor ieg det screffuit saa/
wi skulle icke Prester tiende saa.
Der for kand ieg icke giøre skel/
ieg lærde end aldrig scrifften vel.
Met arbejde haffuer ieg mig nerdt/
som ieg haffuer i min yngdom lærdt.
Dog tør ieg sige oc vil fuldriffue:
i tørffue hannem ingen tiende giffue.

 Her Jens.

At giffue tiende/ det er Guds bud/
oc du siger/ det er icke budet aff Gud.

 Peder Smid.

I det gamle Testamente bød Gud saa/
at de skulle tiende vdfaa.

Siden det ny Testamente kom/
da talede Christus der intet om.

En Historie om Peder Smid

Ville i haffue beuisning flere/
i de sidste Propheter finde i mere/
De scrifften vidnisbyrd klarligen bæere
altsammen/ huorledis der om ere.

☞ Uger Bonde.

Nu haffuer ieg hørt saa meget her/
at ieg skal aldrig giffue tiende mer.

☞ Her Jens.

Da skulle mand dig retteligen tucte/
oc bande dig/ at du skulde lucte.

☞ Uger Bonde.

Som mig tycker/ at det gaar til/
da bander fast hen/ saa meget i vil.
Bande i end baade Dag oc Aar/
ieg æder alligeuel/ huad ieg faar.
Er det oc sandingen/ ieg haffuer sport/
i Embismand offre icke end helder stort.

☞ Peder Smid.

Intet Offer giffuer ieg/
Offer faar hand icke aff mig.
Jeg er hannem icke plictig det/
at Offer det er stor wret.

☞ Her Jens.

S: Pouel siger obenbare:
huo Alteret tien oc tager vare/
Hand skal der aff føde sig/
det er scrifften/ det siger ieg dig.

Peder

De Uger Bonde.

 Peder Smid.

Ja/ det er sandingen/ som i sig/
men en ting vil ieg icke tige:

De Alter Prester/ som nu ere/
behøffue wi icke alle here.

De/ off vore Sacrament giøre/
oc Euangelium ret for off føre/

De vise off Beyen til Saligheden ret/
dem lade wi off nøye met.

De andre daablere/ huo de ere/
vartaffuels legere oc andre flere/

Prelater/ Canicker oc Alter Preste andre/
oc Muncke/ som om Landene vandre/

De ere off icke nyttelige/
vort Gods oc Penninge de off aff suige.

Den/ som saligheden icke andre haffue lærd/
hans Prestedom er icke meget verd.

De ere off wnyttelige met alle/
oc icke verd/ at wi dem Prester kalle.

Hagde mine Forældre hafft den mact/
de vartaffuels legere rente til lact/

Naar nogen aff de samme døde/
da vilde ieg lade det vorde øde/

Jeg vilde det ingen sette til/
ieg renten selff beholde vil/

En Historie om Peder Smid

Eil Hustru/ Børn oc til mig selff.
meen ieg/ det følgede bedre skel/
End at føde saa ful en kroy/
som noget ner eder all Verden op.
Huor mand kommer/ i Randers eller Ribe/
i Viborg/ Aarss/ Olborig eller Ribe/
De spør: huess er den store gaard/
eller det skone Huse/ her staar?
Da faar mand saadan suar igen:
det horer til det store kallent/
Eil S: Peders gilde eller S: Knus/
S: Soffuerens Alter eller S: Giertrug.
Om det er oc vden paa Land/
oc end hand spør en anden mand:
Huess er den by/ den gaard/ det Slaat/
som der ligger saa skont oc gaat?
Huess er den Marck/ den Skou/ der staar?
da faar mand gierne saadanne suar:
Om i sandingen vide vil/
det horer min Herre Bispen til/
Om Claaster/ Mariager oc Besteruig/
eller til Børglum den Prouest rig/
Eil Muncke oc Cannicker her oc dere/
oc til de Munner/ i Claaster ere.

Det

De Uger Bonde.

Det hører til Mester Jørgen Samsing/
alt det/ her ligger ner omkring.

De tre parte aff dette land
haffue de vel vnder deris Haand.

De lade sig icke nøye met det/
de gribe flux effter den fierde met.

Staar mand icke hart imod/
de tuinge Adelen vnder deris God/

De Menigheden met/ de mene/
oc vere siden Herrer allene.

Ehi raader ieg eder/ som haffue mact/
at i giffue troligen paa act/

De huer i sin sted forsuarer Guds Ord/
der ligger eder alle mact paa stor.

De æde off selff/ vaare wi end flere/
naar wi haffue icke at giffue dem mere.

☞ Broder Kort.

Det hører ieg vel/ som mig tyckte/
wi Muncke ere eder icke meget nytte.

☞ Peder Smid.

Det er sandingen/ ihuor i snyse.
Huorledis kunde i nogen tid beuise/
At fra Muncke er kommet noget got?

de holde off for spe oc spot/
Besynderlig de/ som løbe omkring/
oc trygle fra Bonden all hans ting/

En Historie om Peder Smid

Korn oc Dste/ Gaas oc Lam/
det tycker hannem iche at vere skam.
All den vildfarelse aff dem kom/
for de gaffue deris Affgud i Rom
Saa stor naade oc maect der til/
at hand den Afflad giffue vil.
De gjorde Passuens Low saa sterck/
thi giffuer hand dem naade aff sin Arck.
Der aff er komne saa mange fund/
oc Menniskens lærdom mangelund/
De lagd off stor borden oppaa/
met Menniskens lærdom/ de sagde fra/
De suarhed/ som de kunde optencke/
Menniskens samuittighed der met krencke.
Saa haffuer Passuen oc stadfest
saa meget/ de kunde optencke mest/
Huilcket mest kunde til Claasteret drage.
for den sag fore de til deris Passue/
De begærede aff hannem saa/
at de maatte saadan frihed saa.
De saadant Afflad oc Menniskens fund
haffuer dragit off fra den rette grund/
De dreffuit fra off den rette tro/
oc siden paa Passuens Afflad bo/

De Uker Bonde.

De i Fængsel hafft vor Samuittighed
i mange Aar/ som huer mand ved.

 Broder Kort.

Kiere Peder/ ville i mig høre/
fortaler icke Muncke/ som i giøre.
Dominicus Fransciscus oc Benedict/
oc andre/ som haaffue Orden stiet/
Det tør ieg vel sige end/
de vaare jo gode/ hellige Mend.

 Peder Smid.

Det kand oc vel vere saa/
om de vaare gode/ lader det bestaa.
Vor snack der aff intet kom/
huor i dem efftersølge/ tale wi om.
Leffuede i oc nu saa/
wi bore til freds met eder da:
Wdi Drcken oc Skuo der laa somme/
det kand vel ske/ at de vaare fromme/
De ode icke andet end Løff oc Gress/
oc laa i Risshytter/ som mand leff/
De leffde hen i armod saa/
ingen mand lagde de tynge paa
Met trygleri/ som i haaffue fat/
de tiente Gud baade Dag oc Nat.
Huorledis i efftersølge de/
maa wi alle daglige see:

En Historie om Peder Smid

J haffue eyedom brede oc lange/
oc bygge store Hus oc mange.
J it tygge Elaaster haffuer ieg set
en stuffue baade lang oc Bret/
Hun vaar smøcket/ det sølgede skel/
tusinde Gylden haffde hun kostet vel.
Der maa mand nu tencke paa/
huad alt Elaasteret kunde staa.
Huor effter bygger mand saadan sti/
at fede saa fule skalcke vdi?
Der ligge de inde/ dricke oc æde/
det maatte bedre vere it Konge sæde.
Er det icke Synd oc Skam/
at de skulle holde saadant bram?
De/ i edelinge/ verer icke sene/
Kiøbstedemend/ Bønder ieg oc saa mene/
Driffuer dem bort oc legger dem øde/
lader dem icke lenger giøre eder møde/
Lader andet folck bo i den sted/
som sin Zeffnchristen vil giøre skel oc ret.
De holde alt det/ de sammen rissue/
ingen Herre ville de noget gissue.
Den frihed haffue de sig vduold/
oc Christus vaar icke selff fri for told.

De Uker Bonde.

Ehuad Orden de lade dem falle/
de tage Gods oc Penninge aff alle.
Haffuer mand stollet eller faat met trette/
røffuet eller anderledis met wrette:
Saar Muncfene der aff sin part/
da er det altsammen klart.
De fare met saadant alle dage/
vden de faa oc snart gode age.
De graa barfødede aff S: Frants/
aff det hellige hobis obseruans/
Leo Paffue hand vaar dem huld/
hand fick lxxx. tusende Ducater aff Guld/
At hand vilde verdigis deris bøn at høre/
oc en Graamuncf til Cardinal giøre.
Det samme Guld oc store skencf
bleff vdgiffuet paa en vesselbenck
Vdi Biff Hoffmands Hus i Rom/
saa bleff Muncfen en Cardinal from.
Wi tørffue icke fare til Collen eller Menz/
i Kalunborg broder Vincens
Hand vaar en Graamuncf oc foer til Rom/
en Biscop hand til bage kom.
Bore det retteligen vdsport/
det vaar icke uden Penninge giort.

En Historie om Peder Smid

Ere de ey gode barfotte graa/
som ingen Penninge hassue maa?
En brødden smaa Penninge tager hand ey/
for it Sølfbelte siger hand icke ney.
Deris Regel viser jo vdt/
det staar oc i deris statut.
De tiene jo Himmerige/ Gud det ved/
der met/ oc mere saadan suarhed.
Aff scrifftemaal hassue de stor baade/
mange Penninge offuer maade.
For Ligfolck hassue de predicket saa/
de skulde til dem scriffte gaa.
Saa scriffte da til dem helst de beste/
flere end til deris Sogne Preste.
Wi hassue dem sagt vor hemmelighed/
saa hassue de tenckt der til skalckhed/
Huor de kunde Penninge fra oss suige/
der aff ere de bleffne saa rige.
De hassue oss toffuit saadan løn/
wi skulle saa Himmerige for deris bøn.
Naar de siuge Folckis scrifftemaal høre/
da glemme de icke/ huad de skulle giøre:
Giff til vort Claaster Dye oc Ro/
Sølf oc Raaber aff dit bo/

De Uger Bonde.

Giff off for vort Brøderskab/
vor hellige Jord oc viet Kap.
De huor de ville bede saa fast
hannem til Himmerig met en hast/
Offuer all deris Orden bede tryg/
oc huor mange Claaster de hassue bygd/
De huor mange Muncke der ere vdi/
met saadant mere geckeri.
I det sted de skulle off sagt/
at wi skulle aff all vor maect
Gette vor haab oc all vor trost
alleniste til Christum/ som hassuer off lost/
De tro fuldkommeligen saa/
at wi kunde ingen salighed saa
For nogre vore gierninger rene/
vden for Christi verdsskyld ene.
Her døde i sist fuld rig en mand/
stort Testamente gjorde hand.
Hand gaff til Duholms Claaster i Morss/
oc til det erlige Capittel i Narss.
Hand gaff til mange Claaster rige/
Prelater oc andre Prester displige.
Somme gaff hand Sølff oc Guld/
oc somme Korn/ til secken vor fuld.

En Historie om Peder Smid

Hand gaff oc Flest bort/ mange stycke/
de fattige gaff hand en it stycke.
Der laa vdi den samme by/
som den rige mand døde vdi/
It armt Menniske/ baade Siug oc Saar/
hand haffde ickē gaaet i fire Aar/
Oc ickē kunde hand staa paa Jord/
det haffde hannem saar oc Siugdōm giord.
Hand haffde oc ickē vdi sit Hus
enten Mad/ Ol/ Ild eller Lius.
Den rige gaff intet helder den.
huad vaar det for it Testament?
Giorde hand sin Jeffnchristen skel?
Christus befalede/ det vīde wi vel/
At wi skulle giffue de arme/
oc altid off offuer dem forbarme.
Naar wi for Christi Domstol staa/
hand vil ickē spøre off daa/
Huor mange Claaster wi bygde aff ny/
eller Messer/ wi sticte i vor by/
Eller om wi holde hellige dage/
eller om wi off met faste plage/
Eller huad wi gaffue Muncck eller Prest
for Afflad/ de haffuer op for off lest/

De Uger Bonde.

For brøderſkab eller viet Jord/
eller huad Teſtament wi haſſue giord.
Men Gud icke andet aff off begære/
end wi ſkulle barmhiertige vere/
De giøre vor Jeſſuchriſten ingen plaue/
mere/ end wi ville aff hannem haſſue.

 Uger Bonde.

Huad ieg haſſuer hørt/ er nu for ſig/
men Muncke ſaa icke flere Oſte aff mig.
Kettelige kunde Muncke plaue/
ſaa ſaare haſſde de off ved aue.
Den ene Oſt hente de bort/
ſør min Høſtru fick en anden giort.
Aff Nanders kome Muncke/ de vaare graa/
her komme aff Aarſſ de ſorte oc ſaa/
Aff Horſſens kommer den/ Kaarſſit bær/
ſaa kom Her Anders aff Mordker/
Her komme oc flere/ huor de haſſue hiemme/
de vilde det ingenlunde forſomme.
Jeg haſſde icke tre Oſte paa en tid/
ſaa giøre Muncke mig dem quit.
Jeg vndrer der paa i alle maade/
huor Munckene de mange Oſte laade.

 Peder Smid.

Aff Oſtene veed ieg en føye ting/
huorledis de der met gaa omkring.

En Historie om Peder Smid

Jeg vil dog sige det/ ieg ved/
oc huad i sindingen er sked.

Eil graabrødre i Randers for nogen Aar
vaar slactede mange Lam oc Faar.

De kunde dem icke alle fortæere/
de raadnede oc duede intet mere.

Saa kaste de vd i Randers fiord
thu hundrede Faare kroppe/ saa haffuer ieg
Aff dem/ som det met Ønene saa. (spord
ieg veed icke/ om de fare met Østene saa.

 Uger Bonde.

Nej bi/ holt/ høre mig.
mine Øste gemmer ieg.

Effter de raad/ i mig giffue/
de skulle icke raadne i Claasteret bliffue.
Muncke saa icke aff mig en Øst/
ehuor hand haffuer sit Afflad rost.

 Peder Smid.

Ja/ giører saa/ da giøre i ret.
wi ere der intet beholpen met.
Deris Kapper oc Munckeri
er altsammen bedrageri.

 Broder Kort.

Jeg mindes end vel saa langt oc stort/
i sagde/ den/ som predicker Guds Ord/

Hand

De Utzer Bonde.

Hand skal haffue klæde oc føde.
huor skulle da Muncke leggis øde?
De predicke oc Guds ord/ oc lære
de ting/ som komme til Guds ære.

 Peder Smid.

Ja/ det er sandingen oc følger skel/
til Skerdsild kunde i Predicke vel:
Dieffuelen er sort/ oc Helffuede heed/
skerfsild wtrollig lang oc bred/
Himmerigis vey er sneffuer oc trang/
ingen kand komme den vey saa lang/
Før i saa Penninge i store summe/
saa skal hand da til Himmerigis komme/
De naar mange Muncke bede fast/
saa far hand til Himmerigis met en hast.
Met saadanne Fabel oc forskreckelige ord
haffue i off Gud saa w mild giord/
Saa vaare wi for Gud altid redde/
for slikt sacklerj/ i for off beredde
Saa at wi da ingelunde
Gud aff hiertet elffe kunde/
At wi skulde for en ret sand tro
bliffue salige oc i Himmelen bo.
Der haffue i intet talet om/
at nogen for Troen til Saligheden kom/

En Historie om Peder Smid

Men til vduortis gierninger i oss vise/
som i vdi al eders predickē prise.
Om gierninger aff en stadig tro komme/
da ere de gode oc meget fromme.
Haffuer ieg til Gud en ret sand tro/
da elsker ieg hannem alt det/ ieg formaa.
Elsker ieg aff hiertet Gud/
da holder ieg altid gierne hans bud.
Om ieg holder Guds bud vel/
da giør ieg min Jessnchristen skel.
Elsker ieg min Jessnchristen aff hiertens
imod hannem giør ieg ingenlund. (grund/
See/ saa komme gode gierninger ret
aff en sand tro alt slet/
Oc ingen ret tro fand nogen tid komme
aff gierninger/ dog de synes fromme.
 Alser Bonde.
Sandeligen det er min act/
at i haffue mig sandingen sagt.
Jeg hørde ickē aff min Sogne Prest
i Mar saadan en Søndagis lest.
Maar hand skal end predicke oc lære/
da siger hand/ som i sagde here/
Alt denne Muncck oc hans parti
de pleye at vende deris predickē i.

De Uger Bonde.

Hand predicke oc vel stundum saa/
wi skulle hannem tiende oc Offer saa/
Oc giffue Deyen Ost oc Rage
oc andet/ som hende kand vel smage.
Jeg viste icke/ at Luther vaar saa from/
eller at hand screff saa god lærdom.
Maar min Sogne Prest kommer i predicke
da kaller hand Luther en Ketter ful. (Stol/
Saa giorde oc ieg det første sind/
der ieg kom her til eder ind.
Jeg meente/ det vaar alt saa ret.
fiere/ en Ketter/ huad er det?

 Peder Smid.

Det er en Kettere oc en fuld ond/
som tror eller predicke nogre fond/
Som mod den Christelige tro kand vere/
mod Christi oc Apostels lære/
Oc mod de hellige Propheter met/
finder meget nyt oc predicke det.
Saa skulle i icke spørre rettere/
end at Papistere ere de slemmiste kettere.
Men de andre/ som sandingen sige/
oc Euangelium icke tige/
Oc den hellige scrift vdlægge ret/
Passuen maa icke lide det/

En Historie om Peder Smid

For det legger øde hans bram/
oc bær hannem ingen Penninge fram.
Saa vaar oc en god Christen Mand/
Johannes Huss saa hede hand/
Hand sagde/ Passuen oc hans parti
fore met saadant bedregeri.
Det vilde de icke hos dem bære/
der faare maatte hand deris Ketter vere.
Det kunde icke met mindre endis/
end hand maatte der faare brendis.
Saa maa nu Luther/ den gode Mand/
vere Passuens Ketter saadan.
Haffde Luther predicket om afflads bressue/
oc giort Vigilies oc Sielemesser gessue/
Giffue tiende oc giøre Offer dage
oc mere saadant/ der Penninge kand drage/
Da haffde icke veret en helliger Mand
eller bedre lærd i Verden/ end hand.
Haffde hand holdet aff Passuens pral/
da haffde hand nu veret en Cardinal.
Nu/ meden Luther haffuer bekient/
at det papistiske regement
Er antichristeligt/ oc Passuens begære
icke vden Nigdom oc Verdsens ære/

Passuen

De Uger Bonde.

Paffuen er til fredes fuld vel/
at Dieffuelen tager Mennifken met lifff oc
Som wi kunde vel forftaa/ (fiel/
naar wi giffue der act oppaa/
Huor tit de monne off forraade
met fit falffe Ufflad oc naade.

Nu/ wi hans Ufflads breff icke acte mere/
ffulle wi hans kettere vere.

Men den/ som Penninge giffuer mest/
hand heder en Christen aff Paffuen best.

Den/ hannem ingen Penninge vil giffue/
den ffal alt hans kettere bliffue.

Saa ffulle Ryker oc Bemer vere/
for de holde icke Paffuen i ere.

De giffue hannem ingen Penninge met alle/
der faare lader hand dem kettere falle.

 Uger Bonde.

Due Ufflads breffue da intet mere/
oc ffulle wi aldrig fiobe flere?

Jeg haffuer it Ufflads breff fuld ffont/
oc indsegled henger i Silcke grønt/
Oc voxet det er altsammen rød.

Ieg meente/ at/ naar ieg bleff død/
Der met løsis aff ffylld oc pine/
oc saa ffillies ved alle Synder mine.

Saa

En Historie om Peder Smid

Saa ville ieg flue for vden spot
stray op i Himmelen oc haffue gaat.

 Peder Smid.

Ja/ det vilde gaa lige saa til/
som Koen i muse hullet løbe vil.
Mene i/ at Gud er saa hoy/
hand acter saa meget kalffskind oc vor?
Kunde det saa oss Salige giord/
da vaare intet Creatur paa Jord
Saligere end kalffue oc by/ *Bien*
aff huiltke de bressue giøris aff ny.
Haffue wi ey lenge faret vild/
at wi laade oss gecke saa ild/
For deris Kapper oc Klædebon/
oc for de vore smurde oc ragede i Kron.
Gud haffuer tilsted det saa/
wi fore vilde for vor vantro.
Gud vil icke bress eller Indsegle haffue/
men it rent hierte oc ingen anden gaffue.
Den/ som aleniste setter sin trøst
til Gud/ som haffuer alle løst/
De lader sig i intet andet forføre/
den vil Gud visselig Salig giøre.
Jeg det for sandingen sige vil/
der hielper icke Bress eller Indsegle til/

De Uger Bonde.

Lige som nogen kiøbte en By/
oc lode der paa giøre breff aff ny.
Men alting haffue de bestillet saa/
at de store hobe Penninge kunde faa.
De ere icke vden thu Sacramente/
men at de skulle flux Penninge rente/
Da haffue de giort der aff siu/
de ere met rette icke vden tha.

+ Uger Bonde.
Altid haffuer ieg hørt sige saa/
at de ere siu/ som screffuit staa.
De i sige/ det skal ey saa vere/
men thu Sacramenter/ oc icke flere.

 Peder Smid.
Jeg det for sindingen sige vil/
flere end thu ere icke til.

 Uger Bonde.
Kiere/ lader mig høre oc see/
huilcket ere ret Sacramente aff de?

 Peder Smid.
Det er Dob/ forstaar mig nu/
oc Guds Legeme/ da ere de thu.

 Uger Bonde.
Hui ere de thu/ siger mig det/
oc icke andre fem til met?

En Historie om Peder Smid

 Peder Smid.

Det skulle i vdi sliig maade forstaa:
Sacramente heder fordi saa/
Huor Guddommelig skickelse i euighed
til vor Siels Salighed
Er hos denne skickelse ret.
vdi Daab findis retteligen det/
De i Guds Legeme/ skulle i forstaa/
der faare skulle wi dem ey forsmaa.
I de andre sem icke saa ere/
det skal da Passuens ketteri vere.
Der faare mercker mine ord vel/
ieg gjorde oc føre der faare skel.
De Prester bør oss vel at høre/
som Guds ord retteligen for oss føre.
Dem skulle wi føde/ klæde oc hedre/
saa behøffue wi ingen flere.
De andre alle lader fare/
giffuer dem icke Penninge eller Vare.
De loffue eder vel fast Himmerige/
de ville eder Gods oc Penninge aff suige.
Det staar icke i den hellige lest/
mand skal kiøbe Himmerige aff Muncke eller
Bide i vel/ huad scressfuit staar/ (prest.
at en Scrifftklog til Jesum gaar/

De

De Åger Bonde.

De sagde: Mester/ du komst aff Gud/
huad er det ypperste oc største bud?
Jesus suarede: du skalt giffue act/
at elske Gud aff al din mact/
Aff Hierte oc krafft oc gantske Siel/
det er det ypperste/ merck det vel.
Det andet bud er lige som det/
du skalt elske din Jeshnchristen met/
Lige som dig selff oc icke minde/
ingen er store bud end de tuende.
Hand sagde icke: du skalt løbe
til Passuen oc Afflads bress kiøbe.
Du skalt giffue Prieren Penninge dine/
hand skal dig løse aff Synd oc Pine.
Du skalt Glest til Mordker giffue/
for de skulle dig i brøderstab scriffue.
Du skalt giffue Gården viij. marck eller x.
for en gammel Kappe at dø vdi.
Du skalt giffue Abbeden gode gaffue/
for hand skal dig i Claasteret begraffue.
Du skalt løbe effter Afflad til Rom/
oc til S: Jacop Apostel from.
Du skalt til hellige steder gaa/
oc lede effter vor Herre saa.

En Historie om Peder Smid

Neu/ huo saa effter Gud monne lede/
det skulle i for sandingen vide/
Den finder hanem aldrig leffuendis eller død/
end dog hand haffuer sig storlig mød.
Men giffuer act/ Alker Dannemand/
huor Kort oc let met god forstand
Haffuer Gud ladet off sin vilge forstaa/
paa det at ingen skal sige saa:
Jeg er icke lærd i scriff/
ieg forstaar icke den bedriff/
Aff den predicken ieg lidet forstod/
nu predicker en anden tuert imod.
Der kand ingen Aarsage sig
i nogre maade/ forstaa i mig.
Offuer alting at elske Gud/
sin Jeffnchristen lige sig selff/ de thu bud
Det er jo icke mange ord/
der til høre ingen tancke stor.
Huer betencke aff Hiertet vel/
da finder hand der oppaa gaat skel/
Huorledis hand skal holde Guds bud/
oc huilcket som er tuert mod Gud.
Elsker du offuer alting Gud saa god/
da gjør du hannem aldrig imod/

De Atzer Bonde.

Met Affguderi/ Euerge eller Bande/
met wret tro/ tuert mod Guds sande/
Eller noget andet giøre eller lære/
som mod Guds lærdom monne vere.
Elsker du din Zeffnchristen som dig selff/
da slaar du hannem ickē ihiel/
Hans Guds stiel du hannem ey fraa/
ey falsk vidnesbyrd hannem offuer gaa/
Du bedrager hannem ickē falskelig/
eller i nogre maade giør hannem suig.
Est du hannem som dig selff god/
da giør du hannem aldrig imod.
Det findis i disse saa ord alt saa/
som ieg førre sagde fra:
Elst Gud offuer alting/ hør mig/
oc din ZeffnChristen som selff dig.
Skød ickē/ huad Prester i Predickē atskillie/
lad dem sige/ huad de ville.
Bliffuer hand ickē hōff Christum met sin ord/
da tro hannem huercken lidet eller stort.
Kōme hād met snack om mariager eller ryde/
oc huilcken en naade der monne vdfinde/
De huortedis Helgen hielpe siuge Folck/
til Gud skulle de vere deris tolck:

En Historie om Peder Smid

For tanduerck er S: Appellonis sterck/
oc S: Lucia for Dgne verck/
S: Giertrud skal Herbere bestille
øster oc vester eller huor de ville/
S: Loduig kand vel røcte en Hest/
S: Deyens tager fæet vare best/
S: Anthonius skal røcte vel Guin/
de andre haffue huer gierning sin.
En Helgen haffuer det at vare paa/
den anden it andet faare at staa.
De/ som naturlige Mestere prise/
skulle oss byen til Himmerige vise.
De selffue kiende icke Gud/
de vaare Hedninge oc viste icke hans bud.
De snacke om Skerdssild oc om Siele/
de side der bundne i ved pele/
Somme side i met Ben oc Laar/
oc somme vnder log met hud oc Haar/
Somme side i met all deris Krop/
somme vende neder/ oc somme op.
De huorledis de hielpis aff den tuang
met Messer/ Offer oc Villegrims gang/
Met saadant mere/ de framføre/
den predicker skulle i icke høre.

De Uger Bonde.

Gaar fra hannem/ hand vil eder forraade/
hand predicker effter sin egen baade.

Hād predicker effter pēninge alt det/ hād kun=
til saligheden predickedede hand ingelunde. (de/
Vaa eders Salighed giffuer hand icke act/
hād predicker effter pēninge aff al hās maect.

☞ Uger Bonde.

Jeg gledis aff det/ ieg her at vide fick/
oc at ieg icke til Karup gick.

☞ Peder Smid.

Hui ere i glad vorden here?
pleye i icke glade hiemme vere?

☞ Uger Bonde.

Jeg vil eder sige/ huad det er:
ieg hørde oc merckte aff eder nu her
Mange hande stycker nyttelige/
at ieg hørde aldrig føre slige.

I sandingen skulle i forstaa/
ieg tencker det/ meden ieg lessue maa.

I vaare gildehus vil ieg det icke tige/
For alt vor Sogne folck vil ieg det sige.

Det/ ieg aff eder haffuer hørd/
oc alt det/ som i haffue framsført/
Det haffuer ieg alt forstaaet vel/
der faare vil ieg dem giøre skel.

Haff=

En Historie om Peder Smid

Haffuer tack for den Lærdom god/
som i haffue ladet mig vnderstaat.

 Broder Kort.

Vilt du icke den reyse fuldkomme/
det gjør dig skade oc icke fromme.

 Nger Bonde.

Ney/ ieg haffuer hørt de ting/
ieg løber icke til hellige steder saa omkring.
Til Karup vil ieg ingenlunde/
gode nat/ ieg gaar til Salingsund/
Der far ieg offuer oc gaar saa hjem/
paa Pallegrims færð giffuer ieg ey giem.

 Peder Smid.

Gaar nu hjem/ det er alt vden fare/
Gud eders Liff oc Siel beuare.

 Broder Kort.

Kiere Peder/ i siige alt sant/
ieg kand nu mercke/ at det er tant.
Wi Muncke meget wnytte ere/
de fattige Folck skulle selff fortere.
Det kunde wi Muncke suige dem fraa/
som de haffue lagt stort arbende paa.
Prieren haffuer sent mig vd/
at samle Korn/ Ko oc Stud.
Zeg skulle oc samle Smør oc Ost/
nu sieder ieg her oc dricker Most.

Zeg

De Uger Bonde.

Jeg leger vartaffuel/ som ieg kand vel/
det er alligeuel icke ſkel.

Viſte ieg noget at føde mig met/
ieg vilde faſte Rappen paa denne ſted.

 Peder Smid.

Wille i arbejnde ſom ieg oc andre/
oc om eders næring vandre/

De arbejnde/ ſom Gud bød/
da fortiene i vel eders Brød.

I ere ſtercke oc kunde eder røre/
i tør icke ſpøre/ huad i ſkulle gjøre.

 Broder Kort.

Septen oc tiue Aar ieg gammel ere/
ſkulle ieg nu Embede lære/
Da bleffue det alt for ſeent for mig/
huad ieg ſkal gjøre/ det veed icke ieg.

 Peder Smid.

Er det eders alffuere/ i ſige ſaa/
arbejnde kunde i alle vegne ſaa.

 Broder Kort.

Kiere Peder Smid/ lader mig høre/
huad arbejnde raade i mig at gjøre?

 Peder Smid.

Der er mange haande arbejnde til/
at bruge for den/ det gjøre vil:

En Historie om Peder Smid

Første/ Maage/ at gaa met Plou/
oc stundum hugge Ved i Skou/
Skere oc Riffue oc saadant mere/
da tørffue i icke lenge gaa til lære.
Det arbejnde er almindelig sed/
oc huer mand tørff det arbejnde ved.

☞ Broder Kort.

Det er sandingen/ i haffue sagt/
eders ord giffuer ieg vel mact.
Det er suart arbejnde oc stort/
oc renter saa penninge/ naar det er giort.

☞ Peder Smid.

De ord kunde vel vere vden straff/
dog skal Menigheden sig føde der aff.

☞ Broder Kort.

Som i sige/ det er alt saa/
ieg skal icke mere i Ternen gaa
Oc samle Lam eller Oste flere/
oc aldrig trygle Penninge mere.
Gud hielp mig i alle møde/
ieg skal arbejnde oc fortiene min føde.

☞ Her Jens.

Kiere Broder Kort/ hui tale i saa/
huad skalder eder/ huort ville i gaa?

☞ Broder Kort.

Til Ribe ieg nu vandre vil/
it silde Giffende staar der nu til.

Jeg

De Uzer Bonde.

Jeg vil arbejnde Dag oc Nat/
mig haabis/ det skal bliffue gaat.

Jeg tacker eder/ min gode Peder Smid/
eders raad vil ieg tage ved.

Jeg kommer end til eder it sinde/
haffuer gode nat/ alle sammen her inde.

Her Kaster Broder Kort sin Kappe
oc vil gaa til Uibe.

☞ Her Jens siger til Peder Smid.

Huilcken senden monne dig hid kalle/
meden du bedrager dem alle.

Først bedrogst du Bonden saa/
hand vil icke Pillegrims reyse gaa.

Hand vil oc i den mening bliffue/
off Vandelig personer intet giffue.

Du komst oc Muncken paa den last/
hand haffuer sin Ordens klæder kast.

☞ Peder Smid.

Jeg haffuer ingen bedraget met alle.
huo ere de/ i Vandelig kalle?

☞ Her Jens.

Det ere wi Prester oc Muncke alle/
off pleyer mand Vandelige at kalle.

☞ Peder Smid.

J ere jo kiød/ Ben/ Blod oc Skind/
huo andet tror/ den er blind.

En Historie om Peder Smid

J haffue jo Hud oc Haar som ieg/
 huorledis ere i Vandelig? siger det mig.
 Vist ere i Vandelige oc lide plaffue:
 en Kone ville i icke lenge haffue/
 J lade vel hente en Kone paa Skauffuen/
 oc en anden i Kiøbenhaffn.
 Rand hun icke danke effter eders pibe/
 da hente i vel den tredie i Ribe.
 Saa lede i dem alle tre aff by/
 oc tage den fierde igien paa ny.
 Det skal da vere Vandeligt/
 huilcken Prest bedriffuer sligt.
 Jeg oc andre flere ligmend
 haffue en Hustru oc nøgis met den.

+

 Ser Jens.

Det haffuer saa veret i mange dage/
 Prester maa ingen Ecte Hustruer haffue.

 Peder Smid.

Horer maa i haffue vel/
 effter eders frihed/ følger det skal/
 En effter den anden/ saa mange i ville/
 met rette kand ingen eder fra skille.
 Der paa haffue i fuld fast en dom/
 som eders Affgud beseglede i Rom.
 Mig tycker/ i ere en erlig Mand/
 huor haffue i hiemme eller paa huad land?

Rom=

De Uker Bonde.

Kommer en Quinde for eder fram/
i skulle end vel giffue hende it ram.
Hun skulde icke løbe wsnappet bort/
ehuor i tale saa meget stort.
Oc/ huor mange i oc eders mage
Quinder oc Mør hassue sat til bage.
Jeg vilde vel tale der om mær/
huad budskaff vdi scrifftemaal skær.
Der kand nu ingen forbedris aff det/
thi lader ieg det bestaa der met.

 Her Jens.

En ret Preste skender est du/
du vaare verd/ mand skare nu
Din Tunge rent vdaff din Hals/
det vaare ret oc icke falsk.

 Peder Smid.

Hey/ her Jens/ hui haste i eder saa?
mig tycker/ det gielder eder paa.
Men i tage eder sagen til/
i ere vel met i saadant spil?

 Her Jens.

Hagde ieg dig hiemme/ du skulde see spil/
da skulde du lære/ huorledis det gaar til.
Huem hassuer giffuet dig den mact
til de ord/ du hassuer sagt/

En Historie om Peder Smid

Her i min Herre Bispens stiet
at giøre her it oprør slikt?
Oc huer mand tror paa dine Ord/
det er hoff Presterne skam fuld stort.
Wi ville det icke tilstede saa/
at nogen saadan her predicke maa.
Jeg vil oc sige eder sand:
min Herre Bispen bød mig vnder band/
Jeg skal icke sandingen for Bonden sige.
skulde ieg icke da kunde tige?
Jeg vil nu strax ride aff sted
oc sige min Herre Bispen det/
Huad hoffmod du haffuer hans naade giort
med det klammer/ du haffuer i stietet fort.
Jeg finder hannem paa Hald/ det gode slot/
som hans naade haffuer bygt saa fast oc got.

 Peder Smid.

Gud bedret/ wi saa icke sandingen at høre
aff dem/ som det ere plictige at giøre.
Nu beder ieg alle/ som haffue hørt
de ord/ ieg haffuer for eder ført
Fra første oc til det siste oc saa/
at i mercke oc giffue act oppaa
Alt det/ ieg haffuer sagt nu here/
huad det er minde eller mere.

De Uger Bonde.

Uter oc denne Prestis ord/
hand siger/ der er forbud giord/
Alt ingen Prest maa predicke sande/
huo det gjør/ hand kommer i bande.
Anammer disse ord/ i haffue hørt
aff en ligmand/ dem haffuer framsørt.
Jeg er icke Boglærd stord/
eller red mig paa at tale sliig ord.
Kunde ieg haffue taled bedre end saa/
da vilde ieg ladet eder det forstaa.
Nu vil ieg icke lenger forhalet/
ieg beder/ om ieg haffuer talet
Mere eller minde end vel til maade/
at i ville mig det forlade.
Gud vnde off sin naade alle sammen/
Guds ord det bliffuer i euighed/ Amen.

Prentet i Kiøbenhaffn / Aff

Matz Vingaard.

1577.

Denne lille Bog oc merckelig Dict
bleff rimet til forn wdi Viborrig stict/
Try Hundret oc femti Aar forleden/
enddog mand ey kiender ret Naasn paa Smeden.
Sand haaffuer veret en Dannemand
aff Reformanter i Salling Land.
Nu er hun offuerseet paa ny
aff Suend Grundtuig i Kiøbenhaffns by/
Oc hele Menigheden til Gaffn
prentet aff Thiele i Kiøbenhaffn/
It Tusindt/ otte Hundret oc otti Aar/
siden Vor Herre fødder vaar.
Guds rette Sanden bliffuer, altid ny/
oc nyttelig wdi huer en By.
Gud vnde Bogen end nu den Lycke/
en Christen Menighed at opbygge.

Sinis.

Ende.

Gud oss sin

Naade

sende

